

Graduaat in het Bibliotheekwezen en de Documentaire Informatiekunde
Gent

VAN LONG TAIL TOT SECOND LIFE

Bibliotheek 2.0 als wissel op de toekomst

door Denis De Bruyne

Januari 2008

Centrum voor Volwassenenonderwijs
VORMINGSLEERGANG VOOR SOCIAAL EN PEDAGOGISCH WERK
– Gent vzw
Edgard Tinelstraat 92
9040 Gent (Sint-Amandsberg)

Voorwoord

Begin 1996 stond ik mee aan de wieg van het internet in Vlaanderen. Het klinkt een beetje hoogdravend, maar dat is geenszins de bedoeling. Het is nu eenmaal een feit dat we met een klein groepje believers bij de krant Het Volk een nieuwe opportuniteit zagen in de fantastische uitvinding die het World Wide Web was.

Nou ja, een opportuniteitje dan misschien. We startten met De Zevende Krant, de zondagse online editie van Het Volk. Veel had het allemaal niet om het lijf: nauwelijks acht artikeltjes. Zelfs met de meest gesofisticeerde modem duurde het toen nog langer om het artikel binnen te halen dan om het te lezen.

En zo leerde ik Patrick kennen, een familienaam heeft hij nooit gegeven. Uit zijn vele e-mails bleek dat we goed bezig waren. Patrick had – en heeft nog steeds – een Vlaams restaurant in het Thaise Pattaya. Telkens wanneer hier in België De Zevende Krant in de nacht van zaterdag op zondag online ging, stonden door het tijdsverschil bij Patrick de stoofpotten te pruttelen voor zijn zondagse klanten/landgenoten. En die kon hij dan meteen vergasten op enkele weetjes uit het verre vaderland.

Gaandeweg breidden we het aanbod uit: zaterdagavondvoetbal, rechtstreekse wielerverslaggeving, allerlei specials. Telkens weer liet Patrick weten hoe prachtig hij dat allemaal vond en hoe zijn gasten in de wolken waren met die berichten van het thuisfront.

Tot ik op zekere dag geen e-mails meer kreeg van Patrick. Als ik hem nu met zijn restaurant in Pattaya even door Google haal, zie ik dat hij het nog steeds goed stelt. Alleen is waarschijnlijk de kinderlijke verwondering van de beginjaren weggeëbd en behoort internet tot de alledaagse dingen van het leven.

Hetzelfde geldt eigenlijk ook voor Web 2.0 of de heel specifieke toepassing ervan: Bibliotheek 2.0. Net zoals iets meer dan tien jaar geleden heb je een groep mensen die er hevig in geloven. En uiteraard ook een groep mensen die er helemaal niets in zien. Zelf behoor ik tot de eerste groep, ja, ik voel me zelfs weer een beetje pionier. Ik geef het je op een briefje: over twee jaar is ook de verwondering over Bibliotheek 2.0 omgeslagen in algemene aanvaarding.

Ik draag dit eindwerk graag op aan Patrick in Pattaya, ook al weet hij er helemaal niet van. Hij heeft mij door zijn enthousiasme doen inzien, dat je beetje bij beetje, door een opeenvolging van kleine succesjes, tot een groots resultaat kan komen. Laat dit ook een boodschap zijn voor alle Bibliotheek 2.0-believers: laat je niet uit het lood slaan door aanvankelijk scepticisme. Er komt wel een dag dat de non-believers het licht zien. En gebeurt dat niét? Tja, dan hebben zij pech...

Denis De Bruyne
Januari 2008

Inhoudstafel

1	Inleiding	5
2	De basis	6
2.1	The Long Tail.....	6
2.1.1	Chris Anderson	6
2.1.2	Lorcan Dempsey.....	8
2.1.3	Jan Klerk.....	9
2.2	Web 2.0.....	9
2.2.1	Tim O'Reilly.....	9
2.2.2	Wikipedia	10
2.2.3	Karen A. Coombs	11
2.3	Bibliotheek 2.0.....	11
2.3.1	Michael Stephens	12
2.3.2	Paul Miller	13
2.3.3	Michael E. Casey.....	14
2.3.4	Andere pogingen.....	15
3	De ingrediënten	16
3.1	Blogs	16
3.1.1	Definitie	16
3.1.2	Bruikbaarheid in de bibliotheek.....	17
3.1.3	Persoonlijk vind ik dat... ..	18
3.2	RSS.....	19
3.2.1	Definitie	19
3.2.2	Bruikbaarheid in de bibliotheek.....	19
3.2.3	Persoonlijk vind ik dat... ..	20
3.3	Wiki's.....	20
3.3.1	Definitie	20
3.3.2	Bruikbaarheid in de bibliotheek.....	21
3.3.3	Persoonlijk vind ik dat... ..	22
3.4	Online communities.....	23
3.4.1	Definitie	23
3.4.2	Bruikbaarheid in de bibliotheek.....	24
3.4.3	Persoonlijk vind ik dat... ..	24
3.5	Social networking	24
3.5.1	Definitie	24
3.5.2	Bruikbaarheid in de bibliotheek.....	25
3.5.3	Persoonlijk vind ik dat... ..	25
3.6	Social bookmarking.....	25
3.6.1	Definitie	25
3.6.2	Bruikbaarheid in de bibliotheek.....	26
3.6.3	Persoonlijk vind ik dat... ..	26
3.7	Instant messaging	27
3.7.1	Definitie	27
3.7.2	Bruikbaarheid in de bibliotheek.....	28

3.7.3	Persoonlijk vind ik dat...	28
3.8	De mobiele revolutie	28
3.8.1	Definitie	28
3.8.2	Bruikbaarheid in de bibliotheek	28
3.8.3	Persoonlijk vind ik dat...	29
3.9	Podcasting	29
3.9.1	Definitie	29
3.9.2	Bruikbaarheid in de bibliotheek	29
3.9.3	Persoonlijk vind ik dat...	29
3.10	Screencasting en vodcasting	30
3.10.1	Definitie	30
3.10.2	Bruikbaarheid in de bibliotheek	30
3.10.3	Persoonlijk vind ik dat...	30
3.11	Gaming	31
3.11.1	Definitie	31
3.11.2	Bruikbaarheid in de bibliotheek	32
3.11.3	Persoonlijk vind ik dat...	32
3.12	Elektronische leeromgevingen	33
3.12.1	Definitie	33
3.12.2	Bruikbaarheid in de bibliotheek	34
3.12.3	Persoonlijk vind ik dat...	34
3.13	Second Life	34
3.13.1	Definitie	34
3.13.2	Bruikbaarheid in de bibliotheek	36
3.13.3	Persoonlijk vind ik dat...	37
4	De chefs	38
4.1	Bonaria Biancu	38
4.2	Darlene Fichter	39
4.3	Shirley Duglin Kennedy	40
4.4	Laura Cohen	43
4.5	Helene Blowers	44
4.6	Edwin Mijsbergen	45
4.7	Johan Mijs	47
4.8	Eva Simon	48
4.9	Jan Van Hee	49
5	Besluiten	51
6	Literatuurlijst	53

1 Inleiding

De openbare bibliotheek is niet meer of niet minder dan een restaurant. Elke bibliothecaris kan beschikken over dezelfde ingrediënten: boeken, audiovisuele materialen, informatieve dienstverlening. Ieder voor zich maakt daar een mix van, legt accenten. Sommigen beperken zich tot de uitleenfunctie, anderen gaan verder en besteden ook aandacht aan de omkadering, het feel-good-principe.

De klassieke keuken is gebaseerd op enerzijds de ervaring van generaties koks en anderzijds een lange traditie. Dat geldt toch ook voor de openbare bibliotheeksector? Bij de jongste verdeling van de Michelin-sterren – de ultieme ambitie van elke restauranthouder – werd eindelijk aandacht besteed aan de vernieuwende keuken: het moleculaire koken. Daarbij wordt afgestapt van de oude principes en worden nieuwe manieren gezocht om voedsel optimaal te bereiden. Smaken, geuren en kleuren halen de bovenhand.

Een voorbeeld. Overlevering wil dat een biefstuk zijn sappen behoudt, wanneer hij eerst dichtgeschroeid wordt. Dit klopt niet, zo wist Aristoteles al. Een hele rist chemische processen zorgen er immers voor, dat er vanalles gebeurt met het vlees: boven de 60° stolt het spierweefsel, het bindweefsel wordt pas zacht bij een temperatuur van 90°. En voor een mooie bruine korst heb je minstens 140° nodig.

Het bibliotheekpubliek vergelijken met een biefstuk komt misschien een beetje oneerbiedig over, maar de waarheid is niet veraf. Het lenersbestand is immers zo heterogeen, dat je bijna voor elk individu een andere temperatuur nodig hebt. Dus moeten we in de openbare bibliotheek – en bij uitbreiding in het hele veld van het Bibliotheekwezen en de Documentaire Informatiekunde – moleculair gaan werken.

Gelukkig hebben we daar een stel instrumenten voor, ons aangeleverd door Bibliotheek 2.0. In dit eindwerk zal ik proberen aantonen, dat alle ingrediënten van Bibliotheek 2.0 – zoals blogs, wiki's, RSS of social bookmarking – de toekomst van de openbare bibliotheek een andere richting in zullen doen slaan. Zal dit op korte termijn gebeuren? Ik vrees van niet. Web 2.0 – de *moeder* van Bibliotheek 2.0 – bestaat nog maar enkele jaren. Om even terug te keren naar het restaurant: moleculair koken werd uitgedacht in 1969, kwam in de belangstelling in 1988 en krijgt nu pas zijn erkenning. Er is dus nog enig werk aan de winkel, profeten hoeven nog niet te wanhopen omdat ze niet gehoord worden.

Concreet betekent het ook, dat Bibliotheek 2.0 als product niet áf is. Er wordt nog volop aan gewerkt, dagelijks ontspruiten nieuwe ideeën en theorieën. In dit eindwerk wil ik eerst de ontstaansgeschiedenis – **de basis** – van Bibliotheek 2.0 schetsen. Daarna probeer ik een overzicht te brengen van de instrumenten – **de ingrediënten** – die momenteel beschikbaar zijn, met meteen een eigen mening erbij. Uiteraard allemaal met het risico dat tussen het *saven* en het *printen* iemand een baanbrekende vernieuwing publiceert.

Uiteraard worden ook de belangrijkste figuren – **de chefs** – niet vergeten: zij die, zowel in binnen- als buitenland, voortdurend aan de weg timmeren met een nimmer aflatende volhardendheid.

Dit eindwerk is voor een groot deel gebaseerd op literatuurstudie: wie schrijft wat, en vooral ook waarom? Daarnaast is het gevonden materiaal voortdurend getoetst aan de praktijk. Niet alleen vanuit de gedachte “kan ik daar iets mee doen?”, maar ook “heeft iemand er al iets mee gedaan?”.

Smakelijk!

2 De basis

Bibliotheek 2.0 is een voortborduren op Web 2.0. Vooraleer we Bibliotheek 2.0 kunnen definiëren, moeten we dus een omschrijving vinden voor Web 2.0. Op zich is dat vrij eenvoudig. Ene Tim O'Reilly liet de term voor het eerst vallen in 2004, sedertdien hebben duizenden techneuten een eigen invulling voor die term bedacht. Straks meer daarover

Eerst wil ik het hebben over The Long Tail, een begrip uit de economische wereld, dat mee aan de grondslag van Web 2.0 en Bibliotheek 2.0 gelegen heeft.

2.1 The Long Tail

2.1.1 Chris Anderson

Ook al in 2004 pende Chris Anderson – hoofdredacteur van het magazine Wired – zijn bevindingen neer over een fenomeen dat hij The Long Tail¹ noemde. Later werd hij er ook beroemd en vooral rijk mee door het in een boek te gieten.

De theorie van The Long Tail bestaat eruit, dat onze cultuur en economie steeds meer wegglijden van een focus op een relatief klein aantal succesproducten aan de kop van de vraagcurve naar een groot aantal niche-producten in de staart.

Naarmate de kosten van productie en distributie zakken, vooral online, is er minder behoefte om producten en consumenten in een eenvormige container te stoppen. In een tijdperk zonder de beperkingen van fysieke opslagruimte of andere distributie-bottlenecks, kunnen goederen voor een beperkt publiek economisch gezien even aantrekkelijk zijn als de mainstream producten.

The Long Tail, door Chris Anderson

¹ The Long Tail [Electronic Resource] / Chris Anderson .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 10/2004

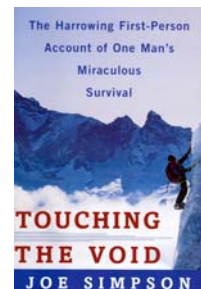
URL: <http://www.wired.com/wired/archive/12.10/tail.html>

De theorie van The Long Tail slaat vooral op het rechtse lichte gedeelte van de grafiek, die een standaard verkoopcurve laat zien, of die nu uit de automobielsector dan wel uit de muziekwereld komt. De verticale as is de verkoop, de horizontale as de producten. Het linkse donkere gedeelte slaat op de *hits*, de producten die uitzonderlijk goed verkopen en al jaren onze markten en cultuur hebben gedomineerd. De staart vertegenwoordigt de *non-hits*, de nicheproducten, waar nu en in de toekomst de grote groei van moet komen.

De traditionele kleinhandeleconomie predikt dat winkels alleen de vermoedelijke hits in voorraad houden, omdat opslagruimte duur is. Online verkopers daarentegen, zoals Amazon of iTunes, kunnen virtueel álles opslaan. Het aantal beschikbare nicheproducten is ontelbare keren groter dan het aantal hits. Deze miljoenen niches vormen The Long Tail, die tot voor kort volkomen genegeerd is ten voordele van wat je The Short Head zou kunnen noemen.

Misschien even verduidelijken met een voorbeeld.

In 1988 schreef de Britse alpinist Joe Simpson het boek *Touching the Void*, over een bijna fataal afgelopen expeditie in de Peruviaanse Andes. Goede recensies, minder goede verkoop, snel vergeten.

Tien jaar later schreef Jon Krakauer *Into Thin Air*, het verhaal van een klimtragedie. Dit boek ging als warme broodjes over de toonbank. En ineens was er ook vraag naar *Touching the Void* van Simpson. De uitgeverij moest zelfs gaan bijdrukken.

Wat was er gebeurd? Allemaal de schuld van Amazon. De online boekenverkoper hield immers het kooppatroon van zijn klanten bij en deed op basis daarvan suggesties: wie *Into Thin Air* leest, is ongetwijfeld ook geïnteresseerd in *Touching the Void*... Joe Simpson weet het misschien zelf niet, maar hij is wel degelijk verantwoordelijk voor wat het *Touching The Void-fenomeen* genoemd wordt: oneindige opslagruimte combineren met real-time informatie over kooptrends en publieke opinie. Gevolg: stijgende vraag naar een obscuur boek.

Wie mee wil profiteren van The Long Tail, krijgt van Chris Anderson drie grondregels mee.

1. Maak alles beschikbaar

Anderson pleit ervoor om gewoon alles wat bestaat ook beschikbaar te stellen. Daarbij gooit hij een aantal volgens hem foute redeneringen van de huidige markt overboord: is er vraag naar, zal het verkopen, moet het er *pico bello* uitzien? Anderson geeft de raad om gewoon elke film, elke tv-reeks, elke documentaire die ooit gemaakt zijn, op een DVD te branden. Zomaar, zonder extra's, zonder franje. Noem het de Silver Series of zoiets, geef het een retro look en vraag er weinig geld voor.

Voor boeken is het nóg eenvoudiger. Online boekenwinkels verkopen tegenwoordig ook tweedehandse boeken. Bovendien is de print-on-demand al zo vergevorderd, dat je bijna élk boek dat ooit geschreven is wel ergens op de kop kan tikken.

2. Halveer de prijs. En doe er dan nog een beetje af.

Online verkopers denken bij hun prijszetting al te veel aan de echte-wereld-prijs. Ze hanteren dezelfde maatstaven en laten b.v. een downloadbare muziektrack 99 dollarcent kosten. Chris Anderson maakt zelf de berekening en komt tot een heel andere prijs. De aanmaak van het schijfje, de distributie, de overheadkosten van de kleinhandel, het moet allemaal in mindering gebracht worden. Wat heb je dan wel nog? Eerst en vooral de creatieve kost: die wordt geraamd op 60 dollarcent per liedje. Dan komt er nog de kost bij van het online aanbieden, geraamd op 17 dollarcent. Dus kost een downloadbare track eigenlijk slechts 79 dollarcent. Door lagere prijzen kan je een omzetverhoging teweeg brengen, wat weer leidt tot lagere prijzen. En op die manier haal je volgens Anderson de klant steeds meer van The Short Head naar The Long Tail.

3. Help me vinden

In 1997 startte ene zekere Michael Robinson een bedrijf dat op het eerste gezicht Long Tail was: MP3.com. Iedereen kon er muziektracks uploaden en die beschikbaar stellen aan de hele wereld. Bedoeling was om artiesten de mogelijkheid te bieden rechtstreeks contact te hebben met de klanten en zo de muziekuitgevers buitenspel zetten. Sommigen gingen er echter commerciële muziek opzetten en dat leverde MP3.com een aantal processen op. Na een kleine bijsturing kreeg MP3.com zijn reputatie: een site waar een niet nader gedefinieerde massa van doorgaans slechte muziek zijn obscuriteit meer dan verdiende.

Het probleem met MP3.com was, dat het alléén maar Long Tail was. Er was geen gemeenschappelijke toegang voor de gebruikers – de hits van The Short Head – die hen moest aanzetten om verder te gaan verkennen in The Long Tail.

Kort samengevat moet je dus appetizers hebben, succesnummers uit het bovenste segment, vooraleer je kan gaan longtailen, als dat werkwoord al bestaat. Via attendering – “Customers who bought this, also bought...” – krijg je de klant bij *the lower end* van je aanbod, tot in het topje van de staart als je het goed speelt. Het komt er gewoon op aan om de klant bij de hand te nemen en hem te leiden naar iets wat hij niet zoekt, maar wél vindt.

2.1.2 Lorcan Dempsey

Allemaal goed en wel, maar wat betekent The Long Tail nu voor de bibliotheek? Ook hierover hebben zich al heel wat mensen zich gebogen.

Eén van hen is **Lorcan Dempsey**, Vice President Research and Chief Strategist bij Online Computer Library Center. In een bijdrage in D-Lib Magazine² geeft hij enkele overpeinzingen weer rond de bibliotheek in het netwerktijdperk.

Dempsey illustreert alvast het Long Tail-verhaal waar het de toepassing in de bibliotheek betreft. Enerzijds gaat het over het aanbod, anderzijds over de vraag. Uit cijfers die hij vergaarde blijkt, dat het interbibliothecair leenverkeer (IBL) slechts 1,7 procent van het leenverkeer uitmaakt (4,7 procent voor wetenschappelijke bibliotheken). Anderzijds verstrengen zijn cijfers nog het 80/20-Pareto Principe: slechts 10 procent van de boeken is goed voor 90 procent van de uitleningen. Waarmee volgens Dempsey meteen twee van de vijf bibliotheekwetten van Ranganathan³ overtreden worden: elke lezer zijn boek, elk boek zijn lezer.

Volgens Dempsey moet The Long Tail niet alleen leiden tot een betere ontsluiting van de eigen bibliotheek, maar ook tot een nauwere samenwerking tussen bibliotheken onderling. Vier factoren zijn daarbij belangrijk:

Discover. De bibliotheekbezoeker moet optimale tools beschikbaar hebben om te kunnen ontdekken: hij moet weten wat er bestaat.

Locate. Als hij iets ontdekt heeft, moet hij het ook kunnen lokaliseren: in de eigen bibliotheek, in een andere bibliotheek, bij Amazon.

Request. De bezoeker heeft ontdekt wat hij zoekt, hij heeft het gelokaliseerd, nu moet hij het kunnen aanvragen. Dit gaat van een simpel verzoek tot een ingewikkelder IBL-aanvraag. Het bibliotheekpersoneel moet hem daarbij indien nodig begeleiden.

Deliver. Tot slot moet de bibliotheekbezoeker het aangevraagde werk ook effectief aangeleverd krijgen.

---

² Libraries and The Long Tail: Some Thoughts about Libraries in a Network Age / Lorcan Dempsey IN: D-Lib Magazine .- Volume 12 (2006), Number 4

³ The Five Laws of Library Science / Shiyali Ramamrita Ranganathan .- London: Edward Goldston, 1931

Indien één van deze factoren niet aanwezig is of niet goed werkt, kan de bibliotheek nooit in The Long Tail stappen.

2.1.3 Jan Klerk

Ook de Nederlander **Jan Klerk** – manager backoffice in de Stadsbibliotheek Haarlem – heeft zich over het vraagstuk van The Long Tail in de bibliotheek gebogen. Hij pende zijn bevindingen neer in *Informatie Professional*⁴, het vakblad voor informatiewerkers.

Daarbij verwijst hij met enige trots naar de geaggregeerde WSF-catalogus, waarmee zonder enige beperkingen gezocht kan worden in de gezamenlijke catalogi van de dertien bibliotheken met een wetenschappelijke steunfunctie. Helaas is reserveren niet mogelijk, waarmee het derde puntje uit Dempsey's redenering van hierboven niet gehonoreerd wordt.

Klerk ziet The Long Tail als theorie goed bruikbaar bij het verder ontwikkelen van een hoogwaardig catalogusnetwerk van bibliotheken. Dat alles kan grote gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering en dienstverlening. Een long tail van bibliotheekcollecties in de volledige betekenis zoals Chris Anderson schetst is er nog niet. Volledigheid in het aanbod is dan immers essentieel. Bibliotheken zullen afspraken moeten maken rond het aanschaf- en saneerbeleid. Verder moeten er afspraken komen over de verantwoordelijkheden voor en de locaties van eventuele centrale opslag.

2.2 Web 2.0

2.2.1 Tim O'Reilly

De fameuze *dot-com bubble* in de herfst van 2001– waarbij nogal wat overgewaardeerde internetbedrijven op de fles gingen – opende bij velen de ogen: het web is niet meer of niet minder dan een hype. Volgens internetgoeroe Tim O'Reilly⁵ behoren bubbels en daaropvolgende nivelleringen tot het gewone leven bij alle technologische omwentelingen. Na een nivellering settelt een vooruitstrevende technologie zich in het middenveld en wordt ze algemeen aanvaard.

Het concept van Web 2.0 ontstond tijdens een brainstorming sessie tussen O'Reilly en MediaLive International, in 2004. Algemene conclusie daarbij was dat het web helemaal niet gecrasht was, maar dat het integendeel belangrijker dan ooit geworden was. Bovendien bleek dat de bedrijven die het allemaal overleefd hadden een aantal gemeenschappelijke kenmerken hadden. En precies die kenmerken maken de kern van Web 2.0 uit.

In de daaropvolgende maanden probeerde O'Reilly tot een algemene definitie van Web 2.0 te komen. Veel verder dan een algemeen schema en een lange uitleg kwam hij niet.

Helemaal bovenaan zijn schema staat de strategische bepaling dat het web een platform is. Websites staan niet allemaal gewoon naast mekaar, maar zijn onderling verbonden en vormen samen één groot sterrenstelsel.

---

⁴ Kunnen bibliotheken een staart maken? / Jan Klerk

IN: *Informatie-Professional* .- Jrg. 2007, Nr. 04; p. 20-23

⁵ What is Web 2.0? Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software [Electronic Resource] / Tim O'Reilly .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 30/09/2005

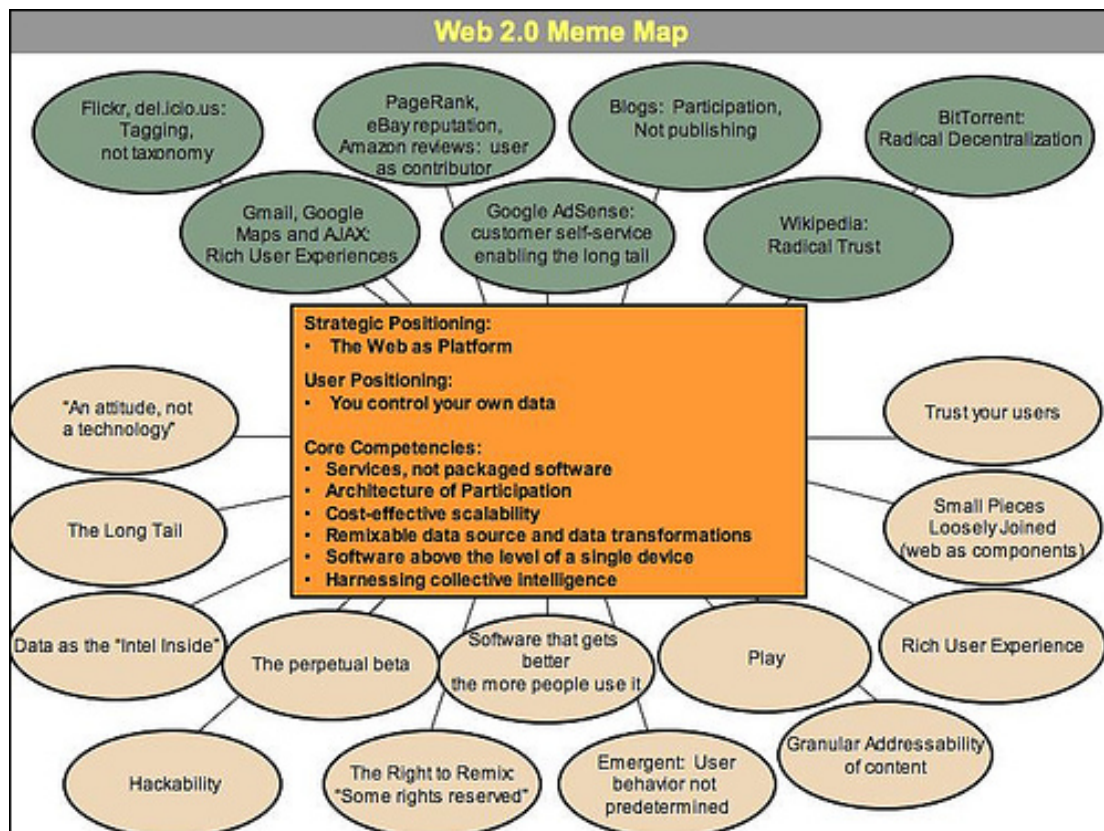
URL: <http://www.oreillyn.com/lpt/a/6228>

Een tweede bepaling gaat over de positie van de gebruiker: de gebruiker beheert en beheerst zijn eigen data. Met andere woorden, het is de gebruiker zelf die centraal staat.

Daarnaast moet rekening gehouden worden met zes kerncompetenties:

- ✚ Diensten, geen softwarepackages.
- ✚ Een architectuur die participatie mogelijk maakt.
- ✚ Kostenefficiënte schaalbaarheid.
- ✚ Herbruikbare databronnen en datatransformaties.
- ✚ Software boven het niveau van één toestel.
- ✚ Inzetten van collectieve intelligentie.

O'Reilly noemt zijn schema een work in progress, iets dat voortdurend verandert. En dus eigenlijk ook helemaal Web 2.0: geen kant-en-klaar package.

Het Web 2.0-schema van Tim O'Reilly

2.2.2 Wikipedia

Dat ook een definitie van Web 2.0 een work in progress is, wordt misschien nog het best aangetoond door Wikipedia⁶: honderden en honderden keren werd er een wijziging aangebracht. En toch vind je er nog geen alleszeggende definitie van pakweg twintig woorden.

Veeleer wordt er met deeldefinities gewerkt:

⁶ http://nl.wikipedia.org/wiki/Web_2.0

- + De overgang van websites van geïsoleerde informatiesilo's naar bronnen van content en functionaliteit, om op die manier een computerplatform te worden dat webtoepassingen aan de eindgebruiker biedt.
- + Een sociaal fenomeen dat verwijst naar een manier om webcontent an sich te creëren en te distribueren, met als kenmerken open communicatie, decentralisatie van autoriteit, vrijheid om te delen en opnieuw te gebruiken, en "de markt als een conversatie".
- + Een meer georganiseerde en gecategoriseerde content, met een sterk ontwikkelde, dieplinkende webarchitectuur.
- + Een toename van de economische waarde van het web, waarschijnlijk hoger dan die van de dot-com boom eind de jaren negentig.
- + Een marketingterm om de nieuwe webbedrijven te onderscheiden van die van tijdens de dot-com boom, die door de crash in een slecht daglicht zijn komen te staan.
- + Het heropleven van de opwinding over de mogelijkheden van vernieuwende webtoepassingen en -diensten, die vooral in 2005 aan belang wonnen.

2.2.3 Karen A. Coombs

Vooraleer we van Web 2.0 naar Bibliotheek 2.0 overstappen, nog een laatste poging tot definitie door Karen A. Coombs, hoofd van de webdiensten van de bibliotheek van University of Houston⁷.

Ook Coombs slaagt er niet in, het begrip in één enkele zin te vatten. Zij giet Web 2.0 in zes pijlers:

- + Radicale decentralisatie van de content: laat iedereen van het personeel meewerken aan het updaten van de content.
- + Kleine stukje die los samenhangen: een website is geen granieten blok waar alles ingebeiteld zit, maar bestaat uit kleine onderdeeljes, die eventueel zelfs via aparte technologie ontstaan (blogs, wiki's,...)
- + Eeuwigdurende béta: een website is nooit áf, ook de gebruikte technologie evolueert voortdurend.
- + Herbruikbare content: alle content moet zodanig beschikbaar zijn, dat hij naadloos hergebruikt kan worden in andere toepassingen.
- + De gebruiker als medewerker: laat ook de gebruiker meewerken aan de site, via wiki's, blogs of andere technologie.
- + Rijke gebruikerservaring: zorg ervoor dat de gebruiker een rijke ervaring beleeft bij het sitebezoek, via zaken als personalisering, multimedia, chat, instant messaging,...

2.3 Bibliotheek 2.0

Van Web 2.0 naar Bibliotheek 2.0 is maar een kleine stap. Het is gewoon de principes van het ene vernauwen naar het andere. Aangezien er over de principes van Web 2.0 al zoveel discussie bestaat, is het uiteraard voor Bibliotheek 2.0 niet anders. Enkele meningen op een rijtje.

---

⁷ Building a Library Web Site and the Pillars of Web 2.0 / Karen A. Coombs
IN: InfoToday .- Vol. 27 (2007), No. 1

2.3.1 Michael Stephens

Met meer dan vijftien jaar ervaring in het bibliotheekveld, is Michael Stephens zeker een autoriteit op het vlak van Bibliotheek 2.0. In 2001 publiceerde hij al over de internettaken van de bibliotheek, half vorig jaar bundelde hij zijn ervaringen en ideeën in een uitgebreid rapport⁸. Sedert 2006 werkt hij trouwens als instructeur aan de Graduate School of Library and Information Science in River Forest, Illinois.

In het rapport heeft hij het uitvoerig over alle mogelijke aspecten van Library 2.0, zoals blogs, RSS, instant messaging, wiki's, Flickr en andere.

Uiteraard interesseert ons hier in eerste instantie de invulling die hij geeft aan het begrip Bibliotheek 2.0.

Ook Stephens geeft ruitelijk toe dat hij geen definitie kan bedenken. Hooguit komt hij tot een opsomming van een aantal *considerations*, negen in totaal.

Openheid

Er moet een wil zijn om informatie en content te delen, ook wel transparantie genoemd. Over planning wordt overlegd en de inbreng van de gebruiker is meer dan welkom. Bibliotheken gebruiken blogs om discussies op gang te trekken.

Gebruiksgemak

Systemen zijn intuïtief en gebruikers kunnen er makkelijk mee leren omgaan. Bibliotheken gebruiken instant messaging om aan virtuele referencing te doen in plaats van te verdrinken in ingewikkelde en moeilijk te hanteren platformen.

Innovatie

Baanbrekend denken en evolutionaire systemen promoten nieuwe manieren om onze diensten aan te bieden. Bibliotheken moeten onderwerpsgebaseerde wiki's ontwikkelen, waarin gebruikers zelf bronnen kunnen aanbieden en vragen stellen.

Sociale interactie

Mensen kunnen gesprekken voeren en samen dingen creëren. Een blog waar je kan op reageren laat gebruikers toe om plannen en programma's te becommentariëren.

Contentcreatie

Nieuwe informatie wordt gecreëerd door samenwerking. Een bibliotheek creëert een podcast waarin b.v. de jeugdverantwoordelijken over hun favoriete games praten.

Delen

Content is vrij beschikbaar voor gebruik en hergebruik. Door gebruik te maken van RSS, kan een bibliotheek zijn content syndiceren vanuit verschillende bronnen naar andere webpagina's binnen zijn community.

Decentraliseren

Content wordt opnieuw gebruikt, komt terecht in een mash-up, nieuwe systemen ontstaan. De bibliotheek gebruikt een Google Map om de route van de bibliobus weer te geven.

---

⁸ Web 2.0 & Libraries: Best practices for social software / by Michael Stephens .- Chicago : American Library Association, 2006 .- 68 p.

Participatie

Iedereen werkt mee aan de creatie van conversaties en content. Ideeën vloeien vrijuit. De bibliotheek begint een planwiki voor zijn strategisch plan, waarin alle personeelsleden en gebruikers hun visie op de toekomst kwijt kunnen.

Vertrouwen

Heel wat systemen berusten op vertrouwen: onderling vertrouwen tussen de personeelsleden, maar ook vertrouwen in de gebruikers als het om participatie en samenwerking gaat. Bibliothecarissen moeten de strikte controle over hun data uit handen geven.

2.3.2 Paul Miller

Paul Miller is de "Technology Evangelist" by het innoverende technologiebedrijf Talis en schrijft geregeld rapporten over Web 2.0 en Bibliotheek 2.0 in het bijzonder. Leuk detail is dat Miller van opleiding eigenlijk archeoloog is.

In "Library 2.0: The Challenge of Disruptive Innovation"⁹ beschrijft Miller hoe de bibliotheek zich aan het ontwikkelen is. Altijd al is de bibliotheek onderhevig geweest aan veranderende technologieën en heeft hij zich moeten aanpassen aan nieuwe verwachtingspatronen. Maar nu zijn de uitdagingen subtieler, veelbetekenender en ontwrichtender dan ooit. De klassieke bibliotheekinstrumenten als catalogus, indexen, uitleen of metadata worden nu volop gebruikt op het web. Moeten bibliothecarissen daar een bedreiging in zien of moeten ze meestappen? Paul Miller kiest voor het tweede.

Hij geeft de hedendaagse bibliothecaris dan ook vier tips mee:

Remix de bibliotheekdiensten

Blijf niet binnen de vier muren van je bibliotheek zitten wachten tot iemand iets komt vragen, maar stap naar buiten. Hergebruik de troeven waarover je beschikt. Splits je catalogus op in deeltjes en plaats die op webpagina's die zich richten op bepaalde doelgroepen, of die doelgroepen nu bibliotheekgebruikers zijn of niet. Op die manier laat je je catalogus werken in een niet-bibliotheekomgeving.

Verleg de grenzen van je bibliotheek

In de meeste delen van de wereld zijn mensen lid van één plaatselijke bibliotheek. Als ze elders komen, hebben ze geen toegang tot de bib. Streef dus naar optimale verruiming van je dienstverlening door samen te werken op regionaal, misschien wel nationaal vlak. Maar denk nóg verder: als je een gebruiker niet onmiddellijk kan helpen omdat een boek uitgeleend is, moet je hem dan niet naar b.v. Amazon doorverwijzen?

Maak informatie makkelijk te ontdekken

Hier kijkt Miller even over de muur bij Lorcan Dempsey¹⁰: zorg ervoor dat de gebruiker de informatie kan ontdekken, lokaliseren, aanvragen en geleverd krijgen.

⁹ Library 2.0: The Challenge of Disruptive Innovation [Electronic Resource] / Paul Miller .- Tekst .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 02/2006

URL: http://www.talis.com/resources/documents/447_Library_2_prf1.pdf

¹⁰ Zie 2.1.2 Lorcan Dempsey

Bibliotheken moeten participatie zoeken

Bibliotheek 2.0 vergemakkelijkt een participatiecultuur, steunend op de verwachtingen en inspanningen van het personeel, de technologische partners en het publiek. Een lezer van een blog of een wiki krijgt instrumenten om commentaar te geven of – in het geval van een wiki – zelfs content te wijzigen of toe te voegen. Dit noemt Miller het *Read/Write Web*.

Paul Miller besluit zijn exposé met de uitsmijter “Bibliotheek 2.0 is een attitude, niet een technologie.” Jammer genoeg heeft hij intussen in dezelfde tekst uitgebreid verkondigd welke technologische oplossing Talis biedt om Bibliotheek 2.0 optimaal te integreren...

2.3.3 Michael E. Casey

De eigenlijke bedenker van de term Bibliotheek 2.0 is Michael E. Casey. In zijn weblog Library Crunch¹¹ paste hij in september 2005 de theorieën van Web 2.0 toe op de bibliotheek en hij noemde dat Library 2.0. Hij stelde dat Library 2.0 “will embrace disruptive ideas”. Letterlijk zal Bibliotheek 2.0 ontwrichtende ideeën omarmen, figuurlijk bedoelde hij uiteraard dat er heel wat op zijn kop gezet zou worden.

Volgens Casey staat Bibliotheek 2.0 voor een model van bibliotheekdiensten die een constante en doelgerichte verandering aanmoedigen, met een uitnodiging aan de gebruikers om zelf mee te werken aan de creatie van zowel fysieke als virtuele diensten die ze willen. Het is ook een poging om nieuwe gebruikers te bereiken en bestaande gebruikers beter te bedienen door het brengen van verbeterde klantgestuurde aanbiedingen. Elke component op zich is een stap naar betere dienstverlening aan de gebruikers. Toch waarschuwt Casey ervoor, dat we Bibliotheek 2.0 maar kunnen bereiken door een gecombineerde implementatie van alle componenten.

Volgens Casey is technologie op zich geen vereiste, maar ze kan wel helpen om de bibliotheken naar een klantgestuurde, Web 2.0-omgeving te tillen. Zo maken de technologische ontwikkelingen van de voorbije jaren het voor de bibliotheken mogelijk om nieuwe diensten aan te bieden die voorheen niet bestonden: gepersonaliseerde catalogus, downloadbare zaken die bibliotheekgebruikers bij hen thuis kunnen gebruiken.

De grote fout die bibliotheken maken, zegt Michael E. Casey, is dat ze al hun diensten toespitsen op de gebruikers die ze al hebben. Zonder er bij stil te staan dat ze eigenlijk werken voor iederéén, ook voor wie (nog) geen bibliotheekgebruiker is. Door altijd voor dezelfde mensen te werken, wordt op termijn ook de collectie in die richting gestuurd. Waardoor dan weer een Short Head ontstaat, in tegenstelling tot The Long Tail¹² die Chris Anderson predikt.

In “Library 2.0 – A Guide to Participatory Library Service¹³ – dat hij samen met Laura C. Savastinuk schreef, gooit Michael E. Casey alle getheoretiseer overboord en probeert hij een korte en sluitende definitie van Bibliotheek 2.0 te geven. Toch bestaat ze ook weer uit drie delen:

- ✚ Bibliotheek 2.0 is een model voor constante en doelgerichte verandering.
- ✚ Bibliotheek 2.0 geeft de bibliotheekgebruikers meer macht door participatieve, klantgedreven diensten.

¹¹ Library Crunch [Electronic Resource] / Michael E. Casey .- Weblog .- Datum laatste controle 06/12/2007 .- Datum laatste mutatie: 28/11/2007

URL: <http://www.librarycrunch.com/>

¹² Zie: 2.1 The Long Tail

¹³ Library 2.0: A guide to Participatory Library Service / Michael E. Casey and Laura C. Savastinuk .- Medford (NJ) : Information Today, 2007 .- 172 p. ISBN 978-1-57387-297-3

- ✚ Door de implementatie van die twee elementen, probeert Bibliotheek 2.0 de diensten aan bestaande bibliotheekgebruikers te verbeteren, terwijl er ook gereikt wordt naar nieuwe bibliotheekgebruikers.

Daarna heeft hij toch weer twee pagina's nodig om zijn definitie toe te lichten. Blijkbaar is het niet eenvoudig om Bibliotheek 2.0 in één zinnetje te vatten.

2.3.4 Andere pogingen

Toch zijn er mensen die het geprobeerd hebben: Bibliotheek 2.0 definiëren in minder dan 50 woorden.

Enkele lofwaardige pogingen op een rijtje, met beperkte commentaar.

Ken Chad¹⁴

Bibliotheek 2.0 is een concept van een heel verschillende bibliotheekdienst die werkt volgens de verwachtingen van de bibliotheekgebruikers van tegenwoordig. In deze versie stelt de bibliotheek informatie beschikbaar waar en wanneer de gebruiker ze nodig heeft.

Commentaar: Lijkt me toch een heel ruime definitie, waar nogal wat gaten in vallen. Waar moet de bibliotheekdienst van verschillen, wat zijn de verwachtingen van de gebruikers?

Jack M. Maness¹⁵

Een exactere definitie en theorie voor Bibliotheek 2.0 zijn nodig om de discussie en het geëxperimenteer in de maatschappij te focussen, en zullen hun waarde tonen bij de implementatie van nieuwe webgebaseerde diensten in de komende jaren.

Commentaar: Inderdaad, een exactere definitie is nodig, zei Maness meer dan een jaar geleden. Hij heeft ze intussen nog niet gevonden.

Michael Habib¹⁶

Bibliotheek 2.0 beschijft een verzameling van bibliotheekdiensten die ontworpen zijn om te voldoen aan gebruikersnoden die ontstaan zijn door de rechtstreekse en onrechtstreekse effecten van Web 2.0.

Commentaar: Wat zijn de effecten – rechtstreeks en onrechtstreeks – van Web 2.0? Wat is overigens Web 2.0?

---

¹⁴ Do libraries matter? The rise of Library 2.0 [Electronic Resource] / Ken Chad and Paul Miller .- Tekst .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 11/2005

URL: http://www.talis.com/applications/downloads/white_papers/DoLibrariesMatter.pdf

¹⁵ Library 2.0 Theory: Web 2.0 and Its Implications for Libraries / Jack M. Maness

IN: Webology .- Volume 3 (2006), Number 2

¹⁶ Toward Academic Library 2.0: Development and Application of a Library 2.0 Methodology [Electronic Resource] / Michael Habib .- Tekst .- Datum laatste controle: 06/12/2007 .- Datum laatste mutatie: 17/11/2006

URL: <http://etd.ils.unc.edu/dspace/bitstream/1901/356/1/michaelhabib.pdf>

3 De ingrediënten

In het boek "Social Software in Libraries" geeft Meredith G. Farkas¹⁷ netjes een overzicht van wat er zoal in aanmerking komt om de bibliotheek om te vormen tot een Bibliotheek 2.0. Zij komt tot een reeks van elf ingrediënten. Zelf voeg ik er nog twee aan toe, zodat we met een lijstje van dertien al heel ver springen.

3.1 Blogs

3.1.1 Definitie

BLOG OF WEBLOG

Een website die geregeld vernieuwd wordt en waarop alle informatie in chronologische volgorde (op datum) wordt weergegeven. De nieuwste bijdragen van een weblog staan bovenaan in de voorpagina. De weblog is een soort dagboek van een auteur, waar hij/zij de informatie kan opzetten die hij/zij zelf bepaalt en wil delen met de bezoekers. De bezoekers kunnen vaak commentaar bij de artikelen achterlaten, zodat de auteur ook een reactie terug kan verwachten. Sommige weblogs worden onderhouden door meerdere auteurs met dezelfde interesses.
(www.computerwoorden.nl)

Het jaar 2004 was een belangrijk jaar voor blogs of weblogs. Bij Merriam-Webster Dictionary was het het meest opgezochte woord, ABC News noemde de bloggers – zij die op een blog schrijven – People of the Year.

Lange tijd werd gezocht naar een passende definitie van blogs. De definitie hierboven van Computerwoorden.nl komt aardig in de buurt. Meredith Farkas somt zelf enkele typische kenmerken op van een blog:

- ✚ Archieven: alle vroegere posts – bijdragen – worden netjes bijgehouden, meestal op datum, soms ook thematisch.
- ✚ Gedateerde entries: bij elke post staat een datum, meestal ook een uur.
- ✚ Permalinks: een link die toelaat dat anderen rechtstreeks naar een specifieke post kunnen linken, zonder dat ze via de homepage moeten gaan en de post zoeken.
- ✚ Omgekeerd chronologische volgorde: alle posts staan in omgekeerd chronologische volgorde, de nieuwste bovenaan, de oudste onderaan (of in het archief).
- ✚ Twee of drie kolommen: de opbouw van een blog is herkenbaar door zijn brede kolom waar de post inkomt en een of twee kolommen aan de zijkant met randinformatie (archief, auteur e.d.)
- ✚ Categorieën: meestal, maar niet altijd, worden categorieën toegewezen aan de posts.
- ✚ Commentaar: meestal, maar ook weer niet altijd, kunnen gebruikers commentaar toevoegen aan de posts.
- ✚ Zoekfunctionaliteit: dikwijls kunnen blogs doorzocht worden op trefwoorden of categorieën.

---

¹⁷ Social software in libraries: Building collaboration, communication and community online / Meredith G. Farkas .- Medford (NJ) : Information Today, 2007 .- 320 p.
ISBN 978-1-57387-275-1

- ✚ TrackBacks: dikwijls bestaat de mogelijkheid om op andere servers te laten zoeken naar verwijzingen naar de oorspronkelijke blogpost.

Kom je terecht op een voor jou onbekende website en je treft enkele van de hierboven vermelde kenmerken aan, dan mag je er geredelijk van uitgaan dat je op een weblog zit, zelfs al is die geschreven in een taal die je niet begrijpt, laat staan kan lezen.

3.1.2 Bruikbaarheid in de bibliotheek

Op welke manier kan een bibliotheek gebruik maken van blogs? Meredith Farkas ziet heel wat toepassingen.

Nieuwsblogs

De meeste bibliotheken communiceren maandelijks, driemaandelijks of halfjaarlijks met hun bezoekers via een gelukkig niet meer gestencild maar toch gefotokopieerd krantje. Sommigen verspreiden een PDF-krantje, nog anderen plaatsen nieuwsberichten op hun website. Jammer genoeg gebeurt dat laatste niet altijd op regelmatige basis, omdat slechts één van de personeelsleden HTML kent...

Om de werking van de eigen bibliotheek naar buiten te dragen is een blog ideaal. Om een post toe te voegen hoef je niets van HTML te kennen, het kan zonder al te veel omwegen. Bovendien kunnen bezoekers/surfers onmiddellijk reageren, indien iets in de communicatie niet duidelijk zou zijn.

Onderwerpsblogs

Een blog die informatie biedt over één welbepaald onderwerp is bijzonder handig voor b.v. wetenschappelijke bibliotheken, waar meestal maar rond één onderwerp gewerkt wordt. Toch kunnen ze ook nuttig zijn in de openbare bibliotheek. Stel dat in je eigen gemeente elk jaar een grote bebloemingsactie annex wedstrijd wordt gehouden. Misschien kan je een bibblog openen over het onderwerp, met tal van tips en uiteraard verwijzing naar nuttige naslagwerken, zowel in de bib als online? En waarom zou het bibliotheekpersoneel zélf die blog onderhouden? Zoek gewoon een vrijwilliger/bloemenliefhebber en je hebt onmiddellijk heel waardevolle content.

Opleidingsblogs

In vele bibliotheken worden af en toe opleidingen gegeven, b.v. rond computergebruik. Koppel daar een blog aan, zodat ook na het afronden van de initiatie de betrokkenheid blijft.

Referentieblogs

Een referentieblog is eigenlijk vergelijkbaar met een onderwerpsblog, maar gaat in tegenstelling tot de onderwerpsblog over meer dan één onderwerp. Je krijgt er verwijzingen naar boeken, tijdschriften, artikels, webpagina's over velerlei vakgebieden. Precies door zijn gebruiksgemak kan een referentieblog heel snel inspelen op de actualiteit.

Boekenclubblogs

Vele bibliotheekgebruikers zijn wel geïnteresseerd in boekenclubs, maar het ontbreekt hen dikwijls aan tijd om er ook fysiek bij te zijn. Door een boekenclubblog te creëren, schakel je de nood van fysieke aanwezigheid uit. Laat tien mensen hetzelfde boek lezen, start een blogpost en laat hen reageren. Vertrokken is je boekenclub.

Leesadviesblogs

Leesadvies behoort tot de dagelijkse bezigheden van een bibliothecaris. Door het opzetten

van een leesadviesblog kan hij dit op gestructureerde wijze doen en moet hij niet voor de 36ste keer zeggen dat de nieuwste Aspe een stuk beter was dan de vorige, ook al was die daarvoor misschien wel de beste. Bovendien kunnen andere lezers reageren en laten weten of ze het daar mee eens waren.

Marketingblogs

Een blog kan ook als marketingtool gebruikt worden om mensen aan te spreken die normaal niét naar de bibliotheek komen. Indien de blog geregeld gevoed wordt, toont hij immers een beeld van de bibliotheek als een bijzonder actieve en levendige organisatie, waar heel wat te beleven valt. Daarbij moet op de marketingblog niet alleen gepost worden wat er te gebeuren staat, maar moeten er ook verslagjes komen van wat voorbij is. Al was het maar om de mensen te laten weten wat ze gemist hebben door niét te komen.

Communityblogs

In de meeste gevallen wordt een bibliotheekblog gebruikt om mededelingen te doen. Slechts zelden is het een uitnodiging tot discussie. Dit mag evenwel niet onderschat worden. Betrek de bezoekers in de blog, laat hen een community vormen die zelf meningen kan posten, discussies aangaan. Dikwijls staan bibliotheken daar weigerachtig tegenover, omdat zoiets wel eens uit de hand durft te lopen. Toch primeert het voordeel van de grotere betrokkenheid.

Allemaal goed en wel, maar hoe begin je eraan? Stel dat je voor jezelf uitgemakt hebt wat je allemaal in je blog wil, dan begint de zoektocht naar de nodige software. Ben je handig met HTML, heeft SQL geen geheimen, speel je met PHP, dan kan je de blog zélf bouwen. Waarschijnlijk kan je dan ook meer verdienen als programmeur dan als bibliothecaris, maar dit als nevenbedenking.

In de meeste gevallen ga je op het web op zoek naar een bestaand blogplatform, zoals Typepad (betalend), Blogger (gratis) of WordPress.com (gratis). Met gratis moet je wel altijd even uitkijken. Best eerst de kleine letterjes nalezen, want soms betekent gratis dat je advertenties meekrijgt op je blog. En voor een bibliotheek staat dat niet zo goed.

3.1.3 Persoonlijk vind ik dat...

Een blog is het meest eenvoudige instrument dat je je kan indenken om in Bibliotheek 2.0 in te stappen. De instapdrempel is ontzettend laag, de leercurve heel kort, de gebruiksvriendelijkheid bijzonder hoog. Bovendien krijg je bijna onmiddellijk *return on investment*, ook al is er meestal nauwelijks een investering geweest. Een blog is immers de snelste manier om bibliotheekgebruikers – en ook niet-bibliotheekgebruikers – bij je werking te betrekken.

Toch zijn er nog maar ontstellend weinig Vlaamse bibliotheken die een blog opgezet hebben. Een mooi voorbeeld vinden we in Lommel (<http://biblommel.wordpress.com/>).

De blog van de Bibliotheek van Lommel

Minstens één keer in de week wordt een nieuwe gepost geplaatst, jammer genoeg zijn er weinig of geen reacties. Dit neemt niet weg dat Lommel goed bezig is, héél goed zelfs. Neem nu de post over Sinterklaas. Niet alleen verwijzingen naar boeken in de catalogus, maar ook een verwijzing naar foto's bij Flickr en op de pagina zélf de hilarische *Snieklaas*-sketch van Toon Hermans, geplukt bij YouTube. Over Flickr en YouTube verderop meer.

3.2 RSS

3.2.1 Definitie

RSS

Een speciale toepassing van XML waarmee de inhoud van een website in syndicatie gebracht kan worden. Dit betekent dat de gegevens van de website zo worden opgeslagen dat andere sites deze informatie automatisch in hun eigen omgeving kunnen tonen. In een RSS-bestand staan minimaal de naam van het kanaal, de URL en een beschrijving. Dit kan eventueel worden uitgebreid met informatie over de taal, copyright-informatie, de hoofdredacteur, publicatiedatum, categorie-indeling, enzovoort. In RSS-readers worden met name titel, URL en een korte samenvatting getoond. RSS staat voor zowel Rich Site Summary, RDF Site Summary als Real Simple Syndication.

www.computerwoorden.nl

In tegenstelling tot wat de meesten vermoeden, is RSS geen vinding van de jongste jaren. In feite werd het in 1999 al door Netscape gebruikt, als tool om snel en eenvoudig portals te bouwen. Met RSS 0.90 werd content van andere sites gehaald en op de portal getoond. Nadat Netscape de portalwereld achter zich had gelaten, werd RSS opgepikt door UserLand, dat het ging toepassen op blogs. Eerst versie 1.0, nu versie 2.0.

RSS kan gelezen worden in speciale RSS-feedreaders, maar tegenwoordig beschikken de nieuwste browsers ook over RSS-leesfunctionaliteit. Hoofdbedoeling van RSS is, dat de lezer het nieuws voorgeschoteld krijgt, zonder dat hij naar de site zelf moet komen. Uiteraard kunnen ze vanuit de RSS-feed doorklikken naar het volledige bericht.

3.2.2 Bruikbaarheid in de bibliotheek

RSS maakt tegenwoordig standaard deel uit van blogs. Een bibliotheek die een blog opzet, kan meteen ook de RSS-functionaliteit aanbieden. Toch ziet Meredith Farkas nog andere toepassingen in de bibliotheek.

De bibliothecaris als RSS-uitgever

De standaard bibliotheeksite heeft meestal een nieuwspagina. Op geregelde tijdstippen worden daar berichten aan toegevoegd. Zonder RSS moet de gebruiker af en toe komen kijken of er nieuws is. Mét RSS – en indien de gebruiker op de feed “geabonneerd” is – wordt de gebruiker er van op de hoogte gebracht wanneer een bericht toegevoegd wordt.

Het is mogelijk om de RSS-feeds zelf te schrijven en in te programmeren in de gewone HTML-pagina's, maar dat vraagt enige voorkennis. Makkelijker is het, om gewoon met blogs te werken.

De bibliothecaris als RSS-bemiddelaar

Bibliotheekten kunnen op hun eigen site ook de feeds van andere sites inbedden. Zo kan een openbare bibliotheek b.v. de recentste boekrecensies uit kranten of tijdschriften overnemen,

door gewoon één stukje code in de pagina te plakken. Dat stukje code haalt bij elk bezoek de feed op zoals die door de krant of het tijdschrift aangeboden wordt. Op die manier krijg je altijd het recentste nieuws.

De bibliothecaris als RSS-gebruiker

Uiteraard kan het bibliotheekpersoneel RSS ook gebruiken om zelf op de hoogte te blijven van bepaalde zaken uit het vakgebied. Zo biedt de beroepsvereniging VVBAD op de site – overigens een blogsite – RSS aan.

2.2.3 Persoonlijk vind ik dat...

Mocht RSS nog niet bestaan, ze zouden het dringend moeten uitvinden. Zelf ben ik een verwoed RSS-gebruiker. Mijn FeedReader draait de hele dag op de achtergrond en houdt me op de hoogte van de actualiteit, blogposts van collega's, vaknieuws.

Uiteraard vergt dit enige discipline. Voor je het weet, gaat RSS je immers storend voor de voeten lopen. Privé-blogs worden niet om de tien minuten geüpdatet, nieuwssites zoals De Standaard, Het Nieuwsblad, Le Monde, NRC of New York Times wél. En als je daar diverse abonnementen op Snelnieuws hebt, krijg je om de paar minuten een melding dat er nieuws is. Wat de concentratie wel een beetje kan wegnemen...

In mindere mate ben ik ook een RSS-uitgever. Ik heb zelf enkele blogs en daar wordt de RSS-functionaliteit aangeboden. Of iemand er ook gebruik van maakt, daar heb ik geen zicht op.

3.3 Wiki's

3.3.1 Definitie

WIKI

*Met het begrip WikiWiki of wiki wordt een verzameling van een bepaald type hypertext-documenten aangeduid alsook de collaboration software die gebruikt wordt om deze te realiseren. Een WikiWiki is een softwareapplicatie waarmee webdocumenten gezamenlijk kunnen worden bewerkt, zonder dat de inhoud door deskundigen moet worden geredigeerd en/of geaccepteerd. Deze toepassing is met een vrij eenvoudig programma te realiseren. Zo is bijvoorbeeld de Wikipedia een Wiki. Het woord wiki wiki komt uit de taal die op Hawaii wordt gesproken en heeft de betekenis van 'snel, vlug, beweeglijk'.
(www.computerwoorden.nl)*

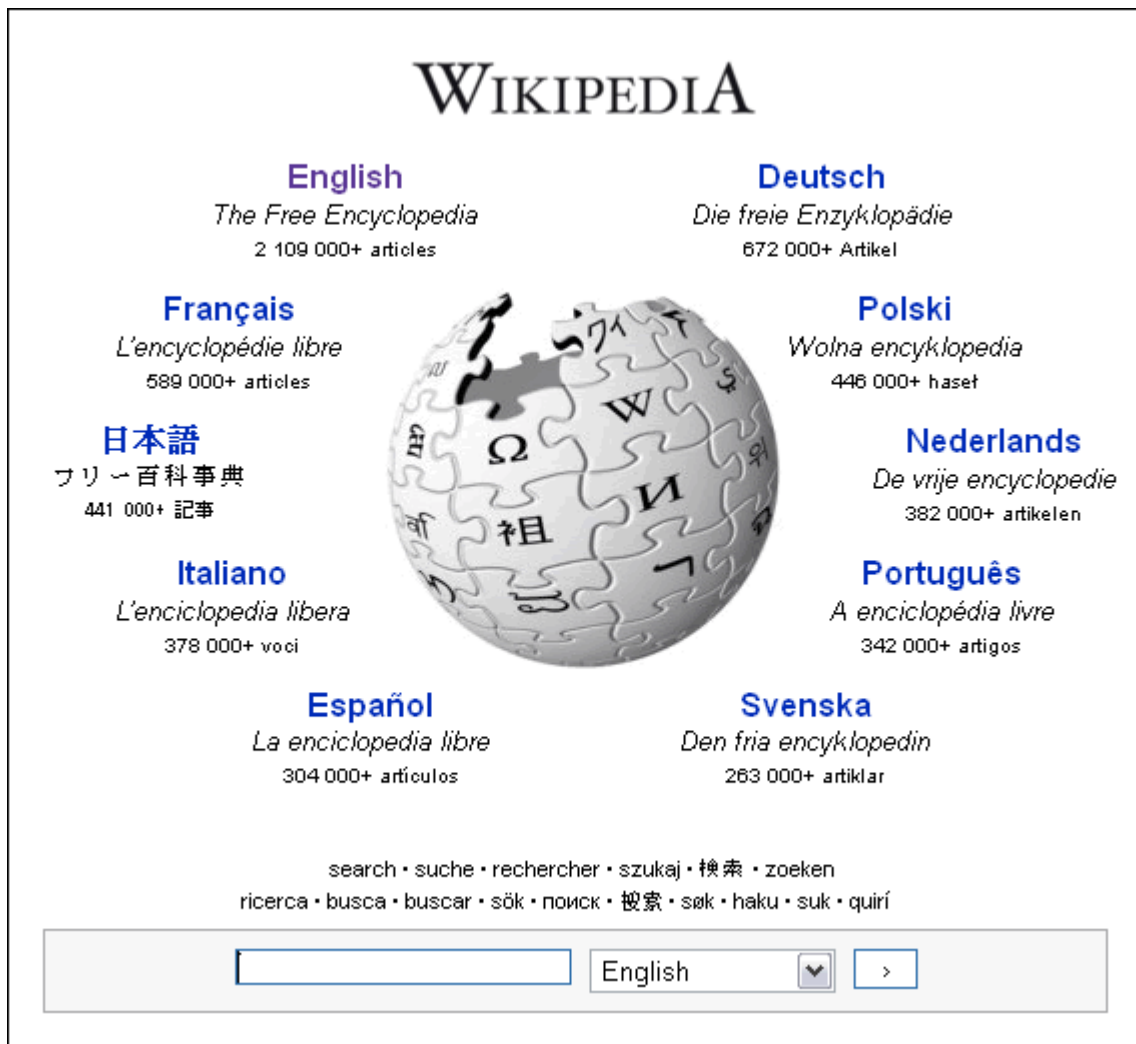
Begin de jaren negentig brak computerprogrammeur Ward Cunningham zich het hoofd over de vraag hoe je op een eenvoudige manier met meer dan één gebruiker op dezelfde website kon publiceren. Hij wilde namelijk een site maken over softwarepatronen, maar in plaats van alles zelf bijeen te scharrelen en schrijven, wilde hij de hele gemeenschap van softwareprogrammeurs een steentje bij laten dragen. In 1995 vond hij de oplossing: de eerste wiki was geboren.

Volgens Cunningham voldoet een wiki aan drie voorwaarden:

- ✚ Een wiki nodigt alle gebruikers uit, om het even welke pagina te bewerken of nieuwe pagina's te creëren binnen de wiki-website, met gebruik van een eenvoudige webbrowsen zonder extra's.

- ✚ Een wiki staat voor betekenisvolle associaties tussen onderlinge pagina's, door het leggen van paginalinks bijna intuïtief makkelijk te maken en door aan te geven of een doelpagina al dan niet bestaat.
- ✚ Een wiki is géén kunstig afgewerkte site voor toevallige bezoekers. Integendeel, hij probeert de bezoeker te betrekken in het eeuwigdurende proces van creatie en samenwerking waardoor het uitzicht van het web continu wijzigt.

Het mooiste voorbeeld van een wiki is uiteraard Wikipedia¹⁸, met meer dan 2 miljoen Engelstalige artikels, bijna 400.000 Nederlandstalige.

De homepage van Wikipedia

3.3.2 Bruikbaarheid in de bibliotheek

Net zoals bij blogs, kan je ook een wiki zélf opzetten. Maar ook alweer net zoals bij blogs, is dat voor een wiki ook niet zo heel eenvoudig. Er bestaan vele softwarepakketten, waarvan enkele zelfs gratis, maar eenvoudiger wordt het er allemaal niet op. Meredith Farkas zet enkele zaken waar je bij je keuze zeker rekening moet mee houden op een rijtje:

¹⁸ <http://wikipedia.org>

- ✚ Programmeertaal
- ✚ Beveiliging en bevoegdheden
- ✚ Gemak van installeren
- ✚ Gebruiksgemak
- ✚ Kost
- ✚ Syntax
- ✚ Versiebeheer
- ✚ Discussieplatform
- ✚ RSS
- ✚ Mogelijkheid tot aanpassen van look&feel

Op www.wikimatrix.org vind je een tool die je helpt bij het kiezen van de juiste oplossing.

Veel eenvoudiger natuurlijk is het gebruiken van een bestaand wikiplatform, zoals Zoho¹⁹. Gewoon registreren en je krijgt er meteen een wikiruimte beschikbaar. Zoho biedt overigens ook nog andere tools aan, zoals online kantoortoepassingen, maar dat moet je zelf maar eens ontdekken.

Zijn er voorbeelden te vinden van bibliotheken die al een wiki opgezet hebben? Bitter weinig, vrees ik. Eentje vond ik aan de Universiteit van Leuven²⁰, waar de vakgroep Japanologie een manga-wiki opzet. Of moeten we de verleden tijd gebruiken? De laatste update dateert van april 2007...

De mangabibliotheek van KULeuven

3.3.3 Persoonlijk vind ik dat...

Wiki's lijken op het eerste gezicht vooral een toepassing te vinden in schoolbibliotheken, waar leerlingen samen aan een wiki op leerlingenmaat kunnen werken. Moeilijke zaken die eenvoudig uitgelegd worden, delen van kennis.

Ook in de openbare bibliotheek zie ik er toepassingen voor. Niet dat daar gedacht moet worden aan een algemene wiki – Wikipedia opnieuw uitgevonden – maar wel aan een lokale wiki. Laat er alle bibliotheekgebruikers, alle bewoners meeschrijven aan een wiki over de gemeente. Pagina's kunnen gaan van openingsuren van gemeentelijke diensten over sportverenigingen tot heemkundige essays.

Heel wat bibliothecarissen – en overigens ook “gewone” mensen, alsof bibliothecarissen niet gewoon zijn – staan heel weigerachtig tegenover wiki's: wanneer iedereen er zomaar in kan schrijven, is de waarheidsgetrouwheid van de gegevens niet in de hand te houden. Dit heeft alles te maken met de **kritische massa**. Heb je een wiki voor en door vijf mensen, dan kan er al getwijfeld worden aan de juistheid van de feiten, tenzij het natuurlijk allemaal experts zijn die over hun eigen domein schrijven. Heb je echter een publiek van enkele honderden mensen, dan treedt er een zelfcontrole en zelfregulatie op: foute zaken worden binnen de kortste keren rechtgezet.

¹⁹ <http://wiki.zoho.com>

²⁰

[http://japanologie.arts.kuleuven.be/popularculture/wiki/index.php/Manga_bibliotheek_\(work_in_progress\)](http://japanologie.arts.kuleuven.be/popularculture/wiki/index.php/Manga_bibliotheek_(work_in_progress))

3.4 Online communities

3.4.1 Definitie

VIRTUELE GEMEENSCHAP

*Een virtuele gemeenschap, internetgemeenschap of online gemeenschap is een groep mensen die communiceren en/of samenwerken, met behulp van vooral het internet of een andere informatietechnologie, in plaats van elkaar in levende lijve te ontmoeten. In het Nederlands taalgebied wordt de term gemeenschap ook regelmatig vervangen door het Engelse community.
(Wikipedia)*

Volgens Meredith Farkas wordt een community of gemeenschap meestal geografisch afgebakend: een gemeenschap bestaat uit de mensen die rondom je leven, je betaalt belastingen aan dezelfde lokale overheid, je hebt dezelfde zorgen. Andere gemeenschappen worden bepaald door persoonlijke karakteristieken, zoals godsdienst, ethniciteit, seksuele geaardheid, interesses. Die groepen kunnen lokaal zijn, maar kunnen ook wereldomvattend zijn.

Online gemeenschappen daarentegen, zijn altijd gebaseerd op vrije keuze. Iemand kan van Turkse afkomst zijn, maar hoeft daarom niet te kiezen voor een online gemeenschap voor mensen van Turkse afkomst. Daaruit vloeit voort, dat online gemeenschappen dat deeltje van de persoonlijkheid weergeven, dat het meest typerende is voor de man of de vrouw in kwestie. Meestal is dat iets waar hij of zij zich het meest mee identificeert, de meeste belangstelling voor heeft. Dit kan de beroepssituatie zijn, het kan een hobby zijn.

Om maar twee voorbeelden te geven: <http://bibliotheek20.ning.com> is er voor mensen uit het bibliotheekveld die zich interesseren voor Bibliotheek 2.0, www.flickr.com is een community voor iedereen die zich met foto's bezig houdt. Wat hebben die twee communities bovenal gemeen? Dat de leden alles wat ze doen ook willen delen met de rest van de gemeenschap.

Farkas deelt de communities in een aantal categorieën in:

Met een gemeenschappelijke interesse

Deze communities verenigen mensen die dezelfde interesses, doelstellingen en levenssituaties hebben. Enkele voorbeelden: mensen die aan een bepaalde ziekte lijden, fanclubs, politieke forums. Zij maken het overgrote deel van de online communities uit.

Een onderdeelje daarvan zijn de zogenaamde photo-sharing of video-sharing communities, waarvan Flickr en YouTube de bekendste voorbeelden zijn. Gebruikers plaatsen er hun foto's of video's, voorzien die van tags en delen ze met de rest van de community.

Uit nostalgie

Mensen worden steeds mobieler en verhuizen meer. Telkens laten ze een vrienden- en kennissenkring achter. Via een online community kunnen ze toch in contact blijven. Ook scholen werken hieraan mee, door communities voor afgestudeerden op te zetten.

Lokale communities

Soms worden er communities opgezet als verlengstuk van het gewone leven. Wie geen tijd heeft om vergaderingen, ontmoetingen of kerkdiensten bij te wonen, kan via de online gemeenschap toch op de hoogte blijven.

Actiecommunities

Deze vorm van communities wil mensen mobiliseren voor een bepaald doel. Dikwijls nemen ze de vorm aan van een mailing list, een blog, een MSN-groep of een professionele website. Het uiteindelijke formaat hangt af van de grootte, de noden en de bedoelingen van de organisatie.

3.4.2 Bruikbaarheid in de bibliotheek

De bibliotheek kan eigenlijk op twee manieren inspelen op het fenomeen van de online communities: op een passieve en een actieve manier.

Bij de passieve manier zorgt de bibliothecaris er gewoon voor, dat zijn bibliotheek een woordje meespreekt in de bestaande communities. Daarbij gaat het meestal gewoon om visibiliteit: tonen dat de bib ook bestaat en iets aan de community te bieden heeft.

De actieve manier slaat dan weer op het ontwikkelen van online communities. De bibliotheek neemt het voortouw en gaat zelf gemeenschappen opzetten. Op welke manier kan dit? Uiteraard afhankelijk van je doelstellingen.

- ✚ Wil je enkel een ruimte voor discussie, voeg dan een forum toe aan je website. Er kunnen verschillende discussies tegelijk lopen.
- ✚ Wil je maar over één onderwerp tegelijk praten, gebruik dan een mailing list.
- ✚ Wil je je gebruikers advies geven over bepaalde dingen, maak dan een wiki. Er kunnen tal van pagina's aangemaakt worden, die evenveel onderwerpen behandelen.
- ✚ Uiteraard is ook een blog handig als je over bepaalde onderwerpen wil discussiëren. De bibliothecaris lanceert een item, de gebruikers voegen hun commentaar toe als reactie.

3.4.3 Persoonlijk vind ik dat...

Eigenlijk vind ik het creëren van online communities geen item op zich. Wanneer een bibliotheek een blog in gebruik neemt, of een wiki, dan ontstaat er automatisch een community. Dus eigenlijk is het een beetje de vraag van de kip en het ei.

Wél vind ik het belangrijk dat bibliotheken zich nestelen in bestaande communities. Al was het maar om er de mensen op te attenderen dat een bibliotheek een schat aan informatie te bieden heeft.

3.5 Social networking

3.5.1 Definitie

SOCIAL NETWORKING

Social networking zorgt ervoor dat iemand zijn aantal zaken- of sociale relaties uitbreidt door kennismaking via individuele contacten. Terwijl social networking al zo lang bestaat als de maatschappij zelf, werkt het ongeëvenaarde potentieel van internet de social networking in de hand, door speciaal voor dat doel opgerichte webgebaseerde groepen.

www.whatis.com

MySpace en Facebook zijn de twee bekendste sites voor social networking. Je maakt er je profiel aan, zet dat publiek en probeert op individuele basis contacten te leggen. Er worden niet noodzakelijk

discussies gevoerd over bepaalde onderwerpen, het is geen online community als dusdanig, ook al is Farkas een andere mening toegedaan.

Dergelijke networking-sites zijn ontzettend populair en trekken miljoenen belangstellenden. De inspanning om er deel van uit te maken is dan ook bijzonder klein: één keer registreren, een proper profielje posten en klaar is kees. Je kan passief gaan zitten wachten tot iemand jou aanspreekt of je kan actief zelf contacten gaan leggen.

3.5.2 Bruikbaarheid in de bibliotheek

Het kan niet de bedoeling zijn dat de bibliotheek een eigen social networkingsite gaat opzetten. Wel kan er een aanwezigheid zijn in de bestaande social networkingwereld. Op die manier kan de bibliotheek zichzelf profileren en wijzen op al zijn diensten.

3.5.3 Persoonlijk vind ik dat...

Farkas suggereert dat bibliotheken zich in de social networking moeten mengen, onder meer ook om er de gebruikers van te overtuigen hoe gevaarlijk het wel is wat ze doen. Op een social networkingsite geef je immers véél meer van je privacy kwijt dan je eigenlijk zou willen. Als bibliotheken daar nu het belerende vingertje opsteken, denk ik dat ze er beter wegblijven. Moeten bibliothecarissen immers niet precies dát imago zien kwijt te spelen?

3.6 Social bookmarking

3.6.1 Definitie

SOCIAL BOOKMARKING

Social bookmarking is een gebruikersgedefinieerde taxonomie voor bookmarks (favorieten). Een dergelijke taxonomie wordt ook soms folksonomy genoemd. In tegenstelling tot bookmarks die bewaard worden in een folder op je computer, worden social bookmarks opgeslagen op het web en kunnen ze vanop elke computer opgeroepen worden.

www.whatism.com

De grondslag van de social bookmarking zit 'm in de *folksonomy*: gebruikers kennen zelf trefwoorden toe. Geen trefwoorden zoals we die in gecontroleerde trefwoordenlijsten of thesauri weervinden, maar gewoon woorden waar mensen aan denken als ze een tekst lezen, een foto zien. Als ze dan later een tekst of foto willen zoeken, gebruiken ze ook weer de woorden die hen door de geest schieten en ze hebben snel resultaat. In de bibliotheekwereld komt dit een beetje anarchistisch over en de meeste bibliothecarissen huiveren al bij de gedachte aan een folksonomy alleen, maar het blijkt wel te werken.

De meest bekende social bookmarkingsite is ongetwijfeld del.icio.us²¹. Bij de meeste bookmarkingsites krijg je een JavaScript-tooltje dat je gewoon in je webbrowser inbedt. Surf je naar een pagina die je wil bookmarken, klik je op het tooltje, je krijgt een venstertje waarin de URL opgeslagen wordt, je voegt er een korte beschrijving en enkele trefwoorden aan toe en je hebt een nieuwe bookmark.

Neen, eigenlijk méér zelfs. De hele internetgemeenschap heeft een nieuwe bookmark, voorzien van trefwoorden. Al jouw bookmarks worden immers ook beschikbaar gesteld aan de andere gebruikers van de bookmarksite. Tenzij je aangeeft dat niemand anders jouw spullen mag zien. Maar dat is niet heel sociaal, natuurlijk.

---

²¹ <http://del.icio.us>

del.icio.us-account met enkele bookmarks; De Standaard is door nog 562 gebruikers opgenomen

3.6.2 Bruikbaarheid in de bibliotheek

Uiteraard kan een bibliotheek aan social bookmarking doen. Door een URL beschikbaar te stellen – of via een link vanop de bibsite – kunnen gebruikers het bookmarklijstje van de bibliotheek raadplegen.

Nog handiger is het gebruik van social bookmarking voor het bibliotheekpersoneel zelf. Het is de ideale manier om interessante links vast te leggen en onder de aandacht van de collega's te brengen. Gedaan met het kopiëren en doorsturen van links, die dan achteraf niet blijken te werken omdat ze onvolledig zijn.

Bovendien stelt social bookmarking de bibliothecaris niet alleen in staat om op eenvoudige wijze zijn eigen geprefereerde webadressen op te slaan, hij kan ook gaan neuzen in de bookmarks van “aanverwante zielen”, op basis van de tags. Zo kan je rondkijken bij mensen die dezelfde tags als jijzelf gebruiken en ontdekken wat zij nog meer over het onderwerp hebben gevonden.

3.6.3 Persoonlijk vind ik dat...

Social bookmarking is een mooie uitvinding. Niet alleen is het handig omdat je bij wijze van spreken je bookmarks overal mee naartoe neemt – ook tijdens je vakantie op de Seychellen kan je naar je favoriete sites surfen, zonder dat je ook maar één URL uit het hoofd moet kennen (behalve die van je social bookmarkingsite, natuurlijk) – je kan ze ook nog verrijken door van de bookmarks van derden gebruik te maken.

Als toepassing in de bibliotheek zie ik het vooral naar het persoonlijk gebruik van de bibliotheekmedewerkers toe. Het lijkt me weinig zinvol om een uitgebreide linkverzameling aan te leggen voor de gebruiker. Uiteraard kan de gebruiker wel op het bestaan van dergelijke sites geattendeerd worden en begeleid bij het gebruik ervan. Dus is het wel nuttig dat de bibliotheek zeker een eigen login heeft, om een snelle informatiestart mogelijk te maken.

3.7 Instant messaging

3.7.1 Definitie

INSTANT MESSAGING

Met zogenaamde "Instant Messaging" (IM) software kunnen internetgebruikers berichten versturen die onmiddellijk op het scherm van hun correspondenten verschijnen.

(www.computerwoorden.nl)

In haar boek noemt Meredith Farkas dit hoofdstuk eigenlijk "Tools for Synchronous Online Reference", letterlijk "Instrumenten voor Synchron Online Inlichtingenwerk". Omdat uit de praktijk blijkt dat instant messaging daarvoor de handigste toepassing is, heb ik mij beperkt tot dat onderdeel.

Wanneer iemand een vraag stelt via e-mail, hebben we het over asynchroon inlichtingenwerk. De vraag komt binnen, maar wordt niet gelijktijdig beantwoord. Pas wanneer de inlichtingenwerker ze gelezen heeft – en dat kan om technische of andere redenen soms vrij lang duren – gaat hij een antwoord zoeken en mailt dat terug. Bij instant messaging – waar de inlichtingenwerker en de gebruiker allebei voor de computer zitten en als het ware live met elkaar praten – hebben we het echt over synchroon inlichtingenwerk.

Instant messaging is mogelijk via diverse internetdiensten, waaronder MSN, Yahoo! en AOL. Een handige tool is Meebo²²: een webgebaseerde IM-dienst, die toelaat met alle andere bestaande IM-diensten te converseren.

De interface van Meebo

In 2006 heeft Meebo trouwens zijn MeeboMe gelanceerd, een toeltje dat je in je eigen webpagina plaatst en waar de gebruiker meteen met jou in contact kan komen, zonder dat hij zelf over een account bij een of andere IM-dienst moet beschikken.

Nog even voor de volledigheid vermelden dat Farkas bij de synchronous online reference ook *commercial virtual reference software* en *Voice over Internet Protocol* bespreekt, maar die laat ik hier buiten beschouwing.

²² www.meebo.com

3.7.2 Bruikbaarheid in de bibliotheek

Instant messaging is een heel praktisch instrument, met een lage instapdrempel. Er kan razendsnel mee gewerkt worden. Alleen moet de bibliothecaris zich afvragen of hij de dienst ook écht waar kan maken.

Beschikbaar zijn via instant messenger betekent immers, dat je op de ogenblikken dat je de dienst verleent, iemand aan zijn scherm kluistert. Of er nu vragen zijn of niet. Je moet er niet op rekenen dat hij intussen ook een andere taak vervult, want een eigenschap van instant messaging is dat de virtuele bezoeker binnenvalt op het ogenblik dat je hem het minst verwacht.

3.7.3 Persoonlijk vind ik dat...

Het gebruik van instant messaging kan zeker een voordeel opleveren voor de geloofwaardigheid en de hulpvaardigheid van de bibliotheek. Enerzijds is er het nadeel dat je iemand vastketent aan de PC, anderzijds moet die iemand bijzonder goed beslagen zijn in het inlichtingenwerk. Het gaat nu eenmaal om een snelle tool, dus verwacht de gebruiker ook een snel antwoord. Als je telkens moet antwoorden dat je de vraag noteert en binnen de 24 uur een mailtje zal sturen, is instant messaging nutteloos.

Uiteraard hoeft de bibliotheek niet continu beschikbaar te zijn via IM. Begin rustig met een uurtje per week, zie hoe het loopt, waar je moet bijsturen. Wordt het een succes, breid dan de dienstverlening uit.

3.8 De mobiele revolutie

3.8.1 Definitie

MOBIELE REVOLUTIE

*Het internet zorgt er niet alleen voor dat geografisch verspreide mensen mekaar makkelijk kunnen bereiken, handheld toestellen zorgen er ook voor dat mensen altijd en overal verbinding kunnen maken met het internet.
(Eigen definitie)*

Handheld devices zijn letterlijk toestellen die in de hand worden gehouden. Ze maken het mogelijk een verbinding te leggen met het internet en laten dus ook toe om informatie op te vragen. Uiteraard moet die informatie beschikbaar gesteld worden in een ander formaat dan bij een website.

Tot de handheld devices rekent men meestal GSM's, eBook-lezers, PDA's, mini-PC's en sommige draagbare spelconsoles.

Mobiele toestellen kunnen meer dan e-mails ontvangen en versturen. Ze kunnen tekstboodschappen verwerken, IM-gesprekken voeren. De gebruiker kan ermee op het web surfen, films downloaden en ze dan op het toestel bekijken. Hij kan er foto's mee maken en die doorsturen naar hun website, naar hun social networkingsite of naar hun blog. Mobloggen of mobiel bloggen wordt steeds populairder.

3.8.2 Bruikbaarheid in de bibliotheek

Informatie opvraagbaar maken via onder meer mobiele toestellen, veronderstelt dat die informatie platformonafhankelijk is. De eigenlijke content wordt losgemaakt van de presentatie. Door het gebruik van CSS (cascading style sheets) kan je "platte" informatie in het passende kleedje steken voor het toestel waarop ze gelezen moet worden. Maar misschien gaan we hier al een beetje te technisch.

3.8.3 Persoonlijk vind ik dat...

Op zich lijkt het een eenvoudig verhaal. Zorg ervoor dat al je informatie in XML beschikbaar is, schrijf enkele style sheets en je kan probleemloos door elk mobiel toestel gelezen worden.

Ik vind evenwel dat dit zeker geen prioriteit voor een bibliotheek moet zijn. Zit er een knutselaar in huis en krijgt hij het allemaal voor mekaar, prima. Zoniet, geen energie instoppen. Er van uitgaand dat de meeste Vlaamse bibliotheken met het weinig soepele Vubis Smart werken, lijkt het me een hele opgave om de bibliotheekcatalogus via je mobieltje te raadplegen.

3.9 Podcasting

3.9.1 Definitie

PODCASTING

Het digitaal uitzenden van een radioprogramma via een mp3-speler. Het woord podcasten komt voort uit de mp3-speler iPod van Apple. Met behulp van speciale software kan de internetter de audiofiles downloaden en afluisteren via zijn mp3-speler.

www.computerwoorden.nl

Eerder vermeldde ik al dat “blogs” volgens Merriam-Webster hét woord van 2004 was. Welnu, “podcast” kreeg van de New Oxford American Dictionary diezelfde eer toegezwaid in 2005.

Terwijl de definitie van Computerwoord.nl het enkel heeft over radioprogramma's, gaat podcasten eigenlijk veel verder. Iedereen kan een podcast opnemen en beschikbaar stellen via zijn website. Daar wordt hij dan beluisterd – b.v. via Windows Media Player – of wordt hij gedownload naar een mp3-speler. Vorig jaar lanceerde Eén-omroepster Evy Gruyaert massaal de podcast in Vlaanderen met de Start-to-Run-actie, waarbij zij de trainingsschema's insprak en de kandidaat-lopers dan massaal met de oortjes in door de velden gingen lopen: afhankelijk van wat Evy hen influisterde, gingen ze lopen, wandelen, stretchen.

3.9.2 Bruikbaarheid in de bibliotheek

Podcasting wordt door mensen en organisaties doorgaans gebruikt voor entertainment, voor het verspreiden van nieuws, geven van opleidingen, promoten van diensten. Bibliotheken kunnen podcasts zeker gebruiken voor dezelfde doeleinden.

Zoals dikwijls het geval is met een nieuwe tool, werden aanvankelijk enkele fouten gemaakt. Zo duurde een podcast doorgaans veel te lang. Sommige bibliotheken verspreidden hun nieuws in blokken van een half uur. Tegenwoordig rekent men dat blokjes van 5 tot 12 minuten nog net de aandacht scherp kunnen houden.

3.9.3 Persoonlijk vind ik dat...

Podcasts bieden de bibliotheek heel wat nieuwe mogelijkheden. Denken we maar aan auteursbezoeken, voorleessessies. Wie er niet bij kon zijn, kan via de podcast toch nog het verhaal meeleven.

Technisch zit het allemaal niet zo ingewikkeld in mekaar, hoewel je natuurlijk digitale opname-apparatuur moet hebben. Misschien is het geen slecht idee om daarvoor een beroep te doen op vrijwilligers. Waarom bied je b.v. de jongens en meisjes van de lokale niet-openbare radio niet de

mogelijkheid om mee te werken aan een podcasting-project? Op die manier krijgen zij visibiliteit in de bibliotheek en via de bibliotheeksite, jij krijgt visibiliteit via de niet-openbare radio. Een win-win-situatie.

3.10 Screencasting en vodcasting

3.10.1 Definitie

SCREENCASTING

Het combineren van een webgebaseerde instructiesequentie via screenshots met multimedia zoals geluid, video, demonstraties of interactieve elementen.

(Eigen definitie)

VODCASTING

Podcasting, niet enkel gebaseerd op audiomateriaal, maar op videomateriaal.

(Eigen definitie)

Bij screencasting wordt een instructievideo gemaakt aan de hand van screenshots. Op zich een methode die jarenlang gewerkt heeft, maar nogal saai en eentonig overkomt. Met nieuwe technieken wordt daar nu beweging in gebracht, geluid toegevoegd, interactieve elementen ingebed.

Een vodcast is eigenlijk hetzelfde als een podcast, alleen is er ook beeld bij.

3.10.2 Bruikbaarheid in de bibliotheek

Screencasts lijken op het eerste gezicht misschien minder bruikbaar in de openbare bibliotheek, maar er zijn wel enkele toepassingen voor te vinden. Denken we maar aan instructies voor het gebruik van de catalogus, voor het gebruik van databases, voor een virtuele rondleiding door de bibliotheekwebsite.

Vodcasts kunnen wel degelijk nuttig zijn: het is leuk om het niet alleen te moeten horen, maar om het ook te kunnen zien. Hou evenwel rekening met de lengte van de "uitzending". Een vodcast heeft nogal snel de neiging om "zwaar" te worden en nogal wat bandbreedte op te souperen.

3.10.3 Persoonlijk vind ik dat...

Om screencasts te maken, heb je aparte software nodig. En jammer genoeg is die in de meeste gevallen betalend. Dat betekent meteen ook dat je niet alleen geld, maar ook tijd zal moeten investeren in je screencast. Nieuwe software betekent immers een nieuwe leercurve. Afhankelijk van het gekozen product en van je eigen capaciteiten kan dat meevallen, maar ook tegenvallen.

Zelf zou ik de raad geven om er niet al te veel in te investeren. Met MS PowerPoint of de OpenOffice.org-tegenhanger Impress spring je ook al een heel eind ver.

Vodcasts daarentegen zijn een pluspunt: bij podcasts hóór je alleen de gastauteur, met een vodcast zie je hem ook. Net zoals bij de podcasts zou ik kiezen voor een samenwerking met het verenigingsleven. Er is ongetwijfeld een lokale foto- of videoclub die wil meewerken aan de vodcasting. In ruil voor visibiliteit in de bibliotheek en op de bibliotheeksite zijn zij de geschikte personen om je uit de nood te helpen.

3.11 Gaming

3.11.1 Definitie

GAMING

Gaming is een gestructureerde of halfgestructureerde activiteit, meestal ondernomen voor het plezier, soms ook gebruikt als een educatieve methode. Spelletjes worden meestal onderscheiden van werken, dat voor het levensonderhoud zorgt, en van kunst, die zich meer bezig houdt met de uitdrukking van ideeën. Toch is het onderscheid niet sluitend, en vele spelletjes worden dan ook beschouwd als werken of kunst.

(Wikipedia)

Eigenlijk een heel ingewikkelde uitleg, gewoon om te zeggen dat gaming gelijk staat met spelletjes spelen. De traditionele bibliothecaris komt nu waarschijnlijk al in opstand, maar laten we Farkas voorlopig nog even het voordeel van de twijfel geven.

Zij deelt spelletjes in eerste instantie in een aantal categorieën in:

Vechtspelletjes, zoals *Mortal Kombat* of *Street Fighter II*, waarbij de speler het opneemt tegen de computer of een tweede persoon, in een head-to-head gevecht.

First-person schietspelletjes, zoals *Half-Life* of *Unreal Tournament*, waarbij de speler zelf de hoofdfiguur is en de slechteriken moet afknallen.

Third-person schietspelletjes, zoals *Tomb Raider* of *Grand Theft Auto*, waarbij de speler een figuurtje moet besturen in het gevecht tegen de slechteriken.

Strategiespelletjes, zoals *Warcraft* of *Rome: Total War*, waarbij de speler gevechten strategisch moet aanpakken, met militaire tactische manoeuvres.

Vluchtsimulators, zoals *MS Flight Simulator* of *F-16 Fighting Falcon*, waarbij de speler een vliegtuig moet besturen en soms luchtgevechten aangaan.

Racespelletjes, zoals *Mario Kart* of *Pole Position*, waarbij de speler het in een snelheidswedstrijd opneemt tegen andere deelnemers.

Sportspelletjes, zoals *NBA Jam* of *FIFA 2007*, waarbij de speler in diverse sportdisciplines een competitie afwerkt tegen andere spelers of tegen de computer.

Rolspelletjes (RPG), zoals *Baldur's Gate* of *The Bard's Tale*, waarbij de speler in een fantasywereld wapens en toverkracht moet zien te vergaren.

Massively Multiplayer Online Games (MMOG), zoals *World of Warcraft* of *Second Life*, waarbij de speler net als in een RPG in een virtuele wereld terecht komt, maar dan wel online met mede- en tegenspelers.

Simulatiespelletjes, zoals *Railroad Tycoon* of *Sim City*, waarbij de speler een economische wereld moet uitbouwen.

Adventurespelletjes, zoals *Myst* of *Monkey Island*, waarbij de speler een bepaalde opdracht moet zien te vervullen.

Platformspelletjes, zoals *Donkey Kong* of *Prince of Persia*, waarbij de speler moet lopen, springen en klimmen van level naar level.

Pinballspelletjes, waarbij de speler een flipperkast bedient.

Educatieve spelletjes, zoals *Where in the World is Carmen Sandiego* of *Oregon Trail*, waarbij de speler schoolkennis kan gebruiken om vragen te beantwoorden.

Dansspelletjes, zoals *Dance Dance Revolution*, waarbij de speler bepaalde bewegingen moet maken zoals opgegeven op het scherm.

Puzzelspelletjes, zoals *Tetris* of *Minesweeper*, waarbij de speler eerder logische problemen moet zien op te lossen.

Bordspelletjes en kaartspelletjes, zoals *Mah-Jongg* of *Poker*, waarbij de speler gewoon een gecomputeriseerde versie van het klassieke spel speelt.

3.11.2 Bruikbaarheid in de bibliotheek

Volgens Farkas zijn in de voorbije vijftig jaar de ontmoetingsplaatsen van de jeugd verdwenen. Met ontmoetingsplaatsen bedoelt ze cafés, jeugdhuizen, plekken waar jongeren rondhangen. Tegenwoordig – nog steeds volgens Farkas – ontmoet de jeugd mekaar op plekken als MySpace en Facebook. En zéker niet in de bibliotheek.

Om meer jongeren naar de bib te lokken, moet de bibliothecaris ook gaming aanbieden. Er moet een bewuste keuze gemaakt worden tussen computerspelletjes of consolespelletjes, afhankelijk van de beschikbare ruimte en het beschikbare budget.

Van zodra de spelletjes er zijn, krijg je weer jeugd over de vloer, aldus Meredith Farkas. Organiseer een spelletjesavond of een zogenaamde LAN-party en het huis zit vol.

Volgens Farkas moet de bib niet alleen af en toe een spelletje laten spelen, er moet een vaste *gaming area* komen. Tenminste, als je wil dat de jongeren blijven terugkeren. Een volgende stap is om al die speelvogels te veranderen in lezers. Niet makkelijk, maar zeker niet onmogelijk, aldus Farkas. Begin maar met een aantal boeken over gaming. En het kan ook helpen om spelletjes in de basiscollectie op te nemen. Als de jongeren leren hoe ze zaken kunnen uitlenen, zullen ze misschien ook wel eens een boek meenemen?

3.11.3 Persoonlijk vind ik dat...

Spelletjes in de bibliotheek? Ik weet het nog niet zo goed. Akkoord dat er een collectie uitleenbare games aangelegd wordt, dat zal ongetwijfeld nieuwe gebruikers lokken. Het is wel een feit dat spelletjes een korte levensduur hebben – om de zoveel maanden komt er een nieuwe versie uit en speelt niemand nog het *oude* spel – waardoor het voor de bib een dure aangelegenheid wordt.

Als het echter gaat over het creëren van een gaming area en het continu laten spelen van spelletjes, heb ik mijn twijfels. Eenmalige evenementen, eventueel zelfs maandelijkse evenementen, okee, maar gewoon altijd tijdens de openingsuren? Ik vrees dat je dan – vergelijkbaar met de Amerikaanse shopping malls – een cultuur van hangjongeren in de bibliotheek creëert: jongeren die best wel een spelletje willen komen spelen of komen kijken en intussen gewoon rondhangen in de bibliotheek omdat het buiten regent of ze toch niets anders te doen hebben. Die jongeren tot lezen brengen is zelfs voor een uitzonderlijk begeesterde bibliothecaris een lastige opgave, die eigenlijk meer van maatschappelijk werk heeft.

3.12 Elektronische leeromgevingen

3.12.1 Definitie

ELEKTRONISCHE LEEROMGEVING

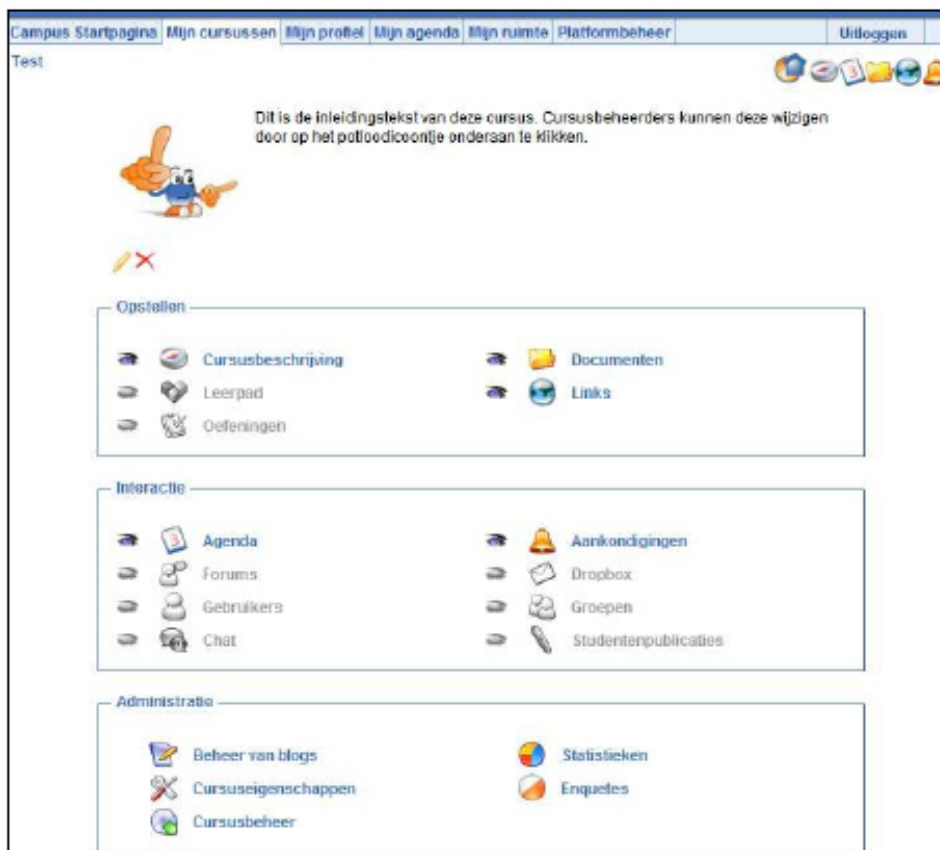
Een elektronische leeromgeving (ELO) draagt bij in het gebruik van de mogelijkheden van e-learning. Er zijn verschillende ideeën over wat een elektronische leeromgeving precies is:

- Een elektronische leeromgeving kan gezien worden als een sociaal systeem waarbinnen men leert, waarbij gebruik wordt gemaakt van ICT-hulpmiddelen.
- Een elektronische leeromgeving wordt ook vaak gezien als de software die e-learning mogelijk maakt.

Een definitie die in dit verband gebruikt kan worden is van Joke Droste (2003):

"Een ELO omvat de technische voorzieningen (hardware, software en telecommunicatie-infrastructuur) die de interactie faciliteert tussen: het proces van leren, de communicatie die nodig is voor dat leren, de organisatie van het leren" (Wikipedia)

Zoals de naam eigenlijk al een beetje verklapt, heeft een elektronische leeromgeving vooral te maken met "leren", met onderwijs dus. Steeds meer scholen, hogescholen of universiteiten zetten een ELO op. In de Bibliotheekschool in Gent hebben we een ELO van Dokeos.

In de beheermodule van Dokeos kan je een eigen cursus opzetten, met alle ingrediënten.

Een ELO als Dokeos wordt centraal beheerd door een systeembeheerder, maar hij kan diverse gebruikers machtigen om eigen cursussen aan te maken. Binnen de cursussen zijn er telkens heel

wat mogelijkheden. Naast de obligate cursusbeschrijving, kan een leerpad toegevoegd worden. Dat leerpad biedt heel wat mogelijkheden, o.m. het beschrijven van de cursus of een onderdeel ervan via een soort screencasting, waar beeld en geluid samenkomen.

Voorts zijn er mogelijkheden om oefeningen, documenten, links te plaatsen.

Het interactieve gedeelte heeft o.m. een agenda, forum, chatmogelijkheid, aankondigingen, dropbox, wiki, ruimte voor studentenpublicaties.

De cursusbeheerder kan verder nog blogs beheren, statistieken trekken en enquêtes plannen.

De waarheid gebiedt om te zeggen dat de meeste leerkrachten niet alle mogelijkheden van Dokeos benutten: in vele gevallen beperken ze zich tot de secties Documenten en Links.

Dokeos is een betalend product, dat je op een eigen server kan installeren of kan laten hosten bij Dokeos zelf. Er bestaat ook een gratis light-versie, met alle mogelijkheden van de full-versie. Alleen blijft de light bij Dokeos staan en kan er maximum 50 MB op geplaatst worden. Niet al te veel, maar wel ideaal om uit te zoeken of een ELO in je winkel past en enkele dingen uit te proberen.

3.12.2 Bruikbaarheid in de bibliotheek

Zoals gezegd is een elektronische leeromgeving ontwikkeld voor het onderwijs. Toch kan ze ook in een bibliotheekomgeving gebruikt worden. Voor een openbare bibliotheek wordt het misschien een beetje lastig, omdat je uiteindelijk met een gebruikersbeheer zit: voor elke gebruiker moet een identiteit aangemaakt worden. Uiteraard is dat voor schoolbibliotheken of bedrijfsdocumentatiecentra iets makkelijker, omdat je met een beperktere groep potentiële gebruikers zit.

3.12.3 Persoonlijk vind ik dat...

Een elektronische leeromgeving lijkt me een heel geschikt product voor een bibliotheek. Ze combineert heel wat mogelijkheden van Web 2.0 en bij uitbreiding dus van Bibliotheek 2.0: blogging, wiki, chat, screencasting... Die chatmogelijkheid is overigens bijzonder handig om aan online referencing te doen: van zodra je je aanmeldt in de ELO, kunnen aangemelde bezoekers vanuit diezelfde ELO vragen op je afvuren.

Bovendien moet je als bibliothecaris het warme water niet telkens opnieuw gaan uitvinden: je koopt één product, waar je de verschillende opties kan aan- of uitvinken. Je hoeft maar één keer door een leerproces, alles gebeurt in dezelfde personaliseerbare omgeving. Ook voor de gebruikers is dat uiteraard een pluspunt.

Het enige probleem is dat je als grote of middelgrote bibliotheek al snel duizenden gebruikers hebt. Een hele administratie om daar aan gebruikers- en vooral wachtwoordbeheer te doen.

3.13 Second Life

3.13.1 Definitie

SECOND LIFE

Second Life is een virtuele wereld. Zij werd in 2003 ontworpen door Linden Lab als een computerspel voor Linux, Mac OS en Windows. Het concept is gebaseerd op de science-fictionroman Snow Crash uit 1992 van Neal Stephenson.

Second Life is een driedimensionele 'Massive Multiplayer Online Role Playing Game' waarin de speler zich beweegt. De speler kan zijn uiterlijk door middel van een avatar naar wens aanpassen en huizen of andere voorwerpen naar eigen wensen

ontwerpen. In Second Life kan de speler niet sterven. Het spel kent geen doel en het heeft geen spelregels. Iedere speler bepaalt zelf zijn activiteiten.
(Wikipedia)

In haar boek besteedt Meredith Farkas relatief weinig aandacht aan Second Life. Zoals eerder gemeld, klasseert ze Second Life bij de Massively Multiplayer Online Games en trekt ze één pagina uit voor de case van de Alliance Library System in Illinois, die als een van de eersten een bibliotheek opende in Second Life.

Eerst even terug in de tijd. Second Life, letterlijk en figuurlijk een schepping van Linden Lab uit San Francisco, zag het levenslicht in 2003, met op heel korte termijn enkele duizenden enthousiastelingen als residenten. In april 2006 waren er "slechts" 180.000 residenten, niet echt een explosie. Nauwelijks één jaartje later waren er vijf miljoen gebruikers, nu nog is er een maandelijkse groei van ongeveer 20 procent. Enorme cijfers. Misschien moeten we die toch wat relativeren? Heel wat mensen registreren, lopen enkele minuten rond in Second Life en vragen zich dan af wat ze daar eigenlijk verloren hebben, om nooit meer terug te keren. En ik kan het weten, want ik ben één van hen, geef ik ootmoedig toe.

De avatar van een van de residents in Second Life.

Second Life is een driedimensionale wereld, die helemaal gebouwd en verder ontwikkeld wordt door de residenten. Die geven zichzelf een nickname, ontwerpen een avatar (virtueel figuurtje) en meten zich een look aan.

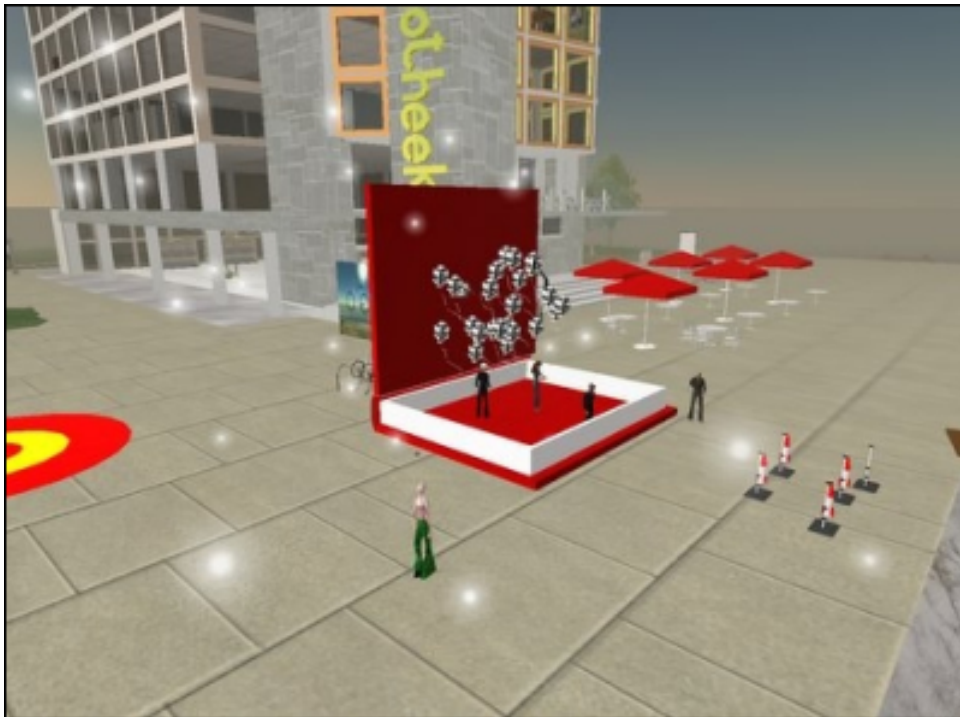
In Second Life bestaat er uiteraard een economie: residenten kunnen dingen maken en die verkopen. Betalen gebeurt in Linden Dollars. En daarmee kan je dan weer zelf andere spullen kopen. Hoewel dat oorspronkelijk niet de bedoeling was, zijn de Linden Dollars intussen overgewaaid naar het echte leven: voor 1 US-dollar kan je ongeveer 270 Linden Dollar kopen.

3.13.2 Bruikbaarheid in de bibliotheek

Eigenlijk is dit niet de juiste vraag. In de fysieke bibliotheek is Second Life op zich niet of nauwelijks bruikbaar, tenzij als spelletje. Het gaat veeleer om de vraag: is de bibliotheek bruikbaar in Second Life? En daar moet volmondig "ja" op geantwoord worden. Farkas verwees al naar Alliance Library System.

Ook Nederlandse bibliotheken zijn al op de kar gesprongen. In het Nederlandse vakblad Informatie Professional publiceerde Edwin Mijsbergen in mei 2007 een bijdrage²³ naar aanleiding van de opening van de Amsterdamse Openbare Bibliotheek in de virtuele wereld.

Daarin beschrijft hij hoe de bibliotheek in Second Life gebouwd wordt: echte plannen zijn er niet, er wordt gewerkt volgens de trial-and-error methode, met vallen en opstaan dus. Toch is er wel degelijk dienstverlening in de virtuele versie van de Openbare Bibliotheek Amsterdam: gebruikers kunnen er terecht met hun AI@din-vragen (inlichtingenwerk), ze kunnen een lidmaatschap van de fysieke bibliotheek aanvragen, ze kunnen audioboeken beluisteren. Uiteraard betekent een bibliotheek in Second Life ook dat ze personeel aanwezig moet zijn: er moeten met andere woorden bibliotheekmedewerkers in het gebouw rondlopen. En dat vergt wel een stukje opleiding.

De Openbare Bibliotheek van Amsterdam in Second Life.

Ook al in Informatie Professional countert Henk Ellermann het bibliotheekenthousiasme rond Second Life²⁴. Volgens hem is Second Life nog een intellectuele woestijn die dringend behoefte heeft aan irrigatie om vruchtbare grond te worden voor een rijk cultureel leven.

Ellermann hekelt vooral het dat-moeten-wij-ook-hebben-dus-doen-we-het-gevoel. Als bibliotheek een filiaal openen op Second Life doe je niet omdat daar veel volk rondloopt en je er dus aanwezig moet zijn. Volgens Ellermann moet de bibliotheek dan ook wekelijks op de markt staan, een kraampje hebben naast de ring van *Sterren op de Dansvloer*. Persoonlijke ervaring leert Ellermann dat er in de

²³ Virtuele proeftuin voor informatieprofessionals / Edwin Mijsbergen
IN: Informatie-Professional .- Jrg. 2007, Nr. 05; p. 14-19

²⁴ Van intellectuele woestijn naar vruchtbare grond / Henk Ellerman
IN: Informatie Professional .- Jrg. 2007, Nr. 09; p. 20-21

cafés, discotheken of casino's in Second Life veel volk rondloopt, maar dat hij in de bibliotheken meestal in zijn eentje is.

Bovendien biedt Second Life momenteel onvoldoende technische mogelijkheden om bibliotheken volop hun troeven te laten uitspelen. Integratie van websites in de virtuele wereld is quasi onmogelijk, praten met andere residenten gebeurt via chat, notecards of teksten in de vorm van plaatjes. Volgens Ellermann is het momenteel dus nog niet zinvol om een bibliotheek in Second Life uit te bouwen.

3.13.3 Persoonlijk vind ik dat...

Second Life is geconcipieerd als spel. Het is een imitatie van het werkelijke leven, alleen verloopt alles er veel vlotter, beter en voorspoediger dan we gewoon zijn. Zo regent het b.v. nooit in Second Life.

Je kan je dan ook afvragen of een openbare bibliotheek de eerste bekommernis is van iemand die op zoek is naar de ideale wereld. Zeker als – aldus Henk Ellerman – de technische voorzieningen er niet zijn om een bibliotheek optimaal te laten werken. Is de bibliotheeksector gebaat met een mank product in Second Life?

Aanwezigheidspolitiek? Gezien worden? Het mag duidelijk zijn, dat ik niet zo'n fervente voorstander van Second Life ben. Ik zou een aanwezigheid van de bibliotheek in Second Life dan ook niet echt de hoogste prioriteit meegeven...

4 De chefs

Net zoals in de keukenwereld heb je een heleboel volgelingen. Gelukkig heb je ook trendsetters, touwtrekkers en eigenzinnige koppigaards. Enkele namen op een rijtje, telkens met één van de punten die ze in de kijker proberen te zetten.

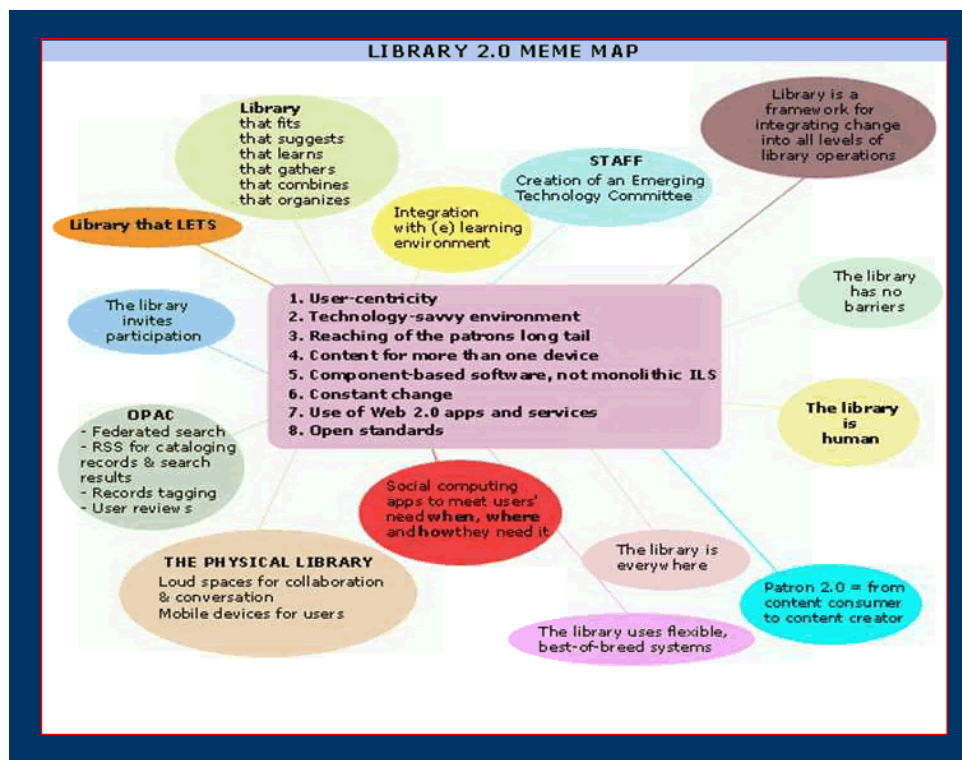
4.1 Bonaria Biancu

De Italiaanse Bonaria Biancu werkt in de Biblioteca di Ateneo aan de universiteit van Milaan-Bicocca. Op haar blog *The Geek Librarian*²⁵ brengt ze het allernieuwste op het gebied van Web 2.0 en Library 2.0. De teksten zijn wel geschreven in het Italiaans. Vreemd genoeg hanteert ze een Engelstalige tagging.

Biancu is vooral gekend voor haar Library 2.0 Meme Map (zie illustratie), waarin ze acht uitgangspunten vooropstelt.

1. centrale gebruiker
2. technologie-happige omgeving
3. reiken naar de "long tail" van de vaste klant
4. content voor meer dan één toestel
5. componentgebaseerde software
6. voortdurende verandering
7. gebruik van Web 2.0-hulpmiddelen en -diensten
8. open standaarden

Library 2.0 Meme Map, door Bonaria Biancu

²⁵ <http://bonariabiancu.wordpress.com/>

p.s. Een meme is een eenheid van culturele overdracht, ook wel besmettelijk informatiepatroon genoemd. Eenvoudige voorbeelden: je citeert uit een film die je zelf nooit gezien hebt of je loopt uren aan een stuk een aanstekelijk liedje te neuriën (ook wel "oorworm" genoemd). Grotere voorbeelden zijn wereldreligies die van generatie op generatie overgaan, modetrends die zomaar overslaan om dan weer even snel te verdwijnen.

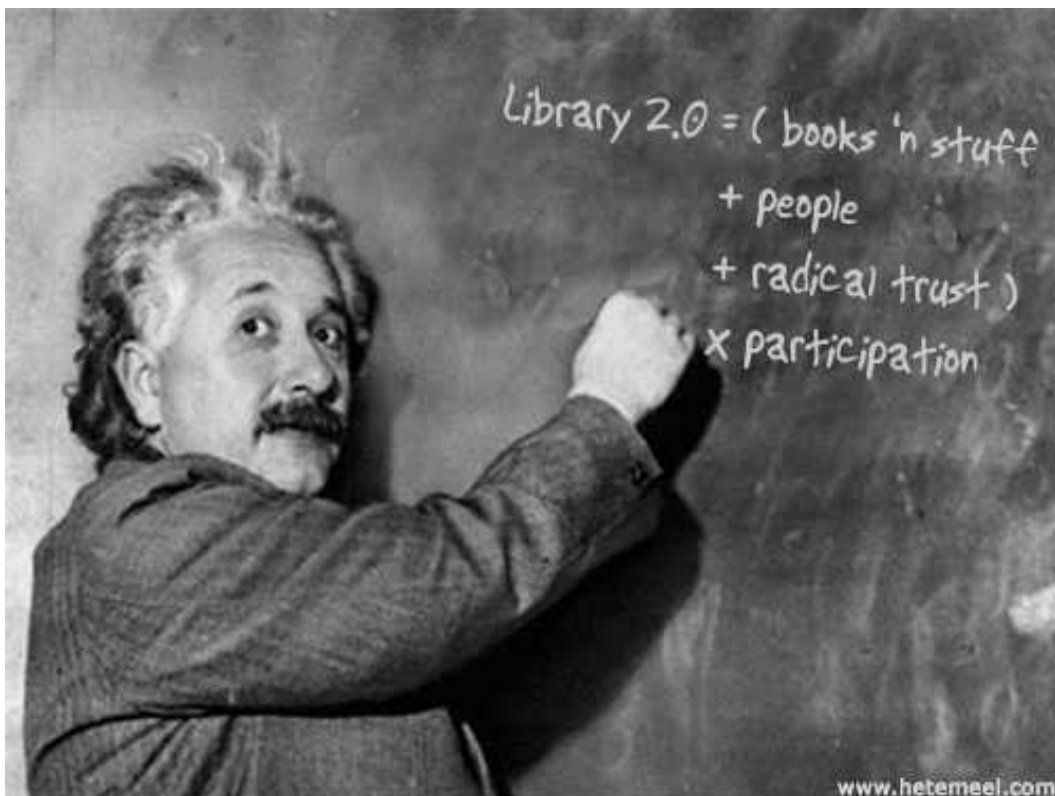
4.2 Darlene Fichter

Eerder deden we al een poging om een definitie van Bibliotheek 2.0 te brengen. Daarbij hadden we vooral aandacht voor grondleggers Michael Casey en Michael Stephens. Maar er zijn nog andere lovenswaardige pogingen gedaan.

Darlene Fichter is datacoördinator van de bibliotheek van de Canadese Saskatchewan-universiteit. Ze heeft al heel wat publicaties op haar actief en is een graaggeziene en –gehoorde gaste op conferenties.

Voor haar definitie²⁶ haalde Darlene Fichter de mosterd bij Einstein.

Definitie van Library 2.0, door Darlene Fichter

Bibliotheeken hebben zich altijd al bezig gehouden met enerzijds boeken en aanverwante, en anderzijds mensen. Het begrip *blind vertrouwen* en de toepassing ervan in de bibliotheekactiviteiten voegt volgens Fichter een nieuwe dimensie toe aan de bib.

Uiteraard doelt Fichter met het blinde vertrouwen niet op lichtgelovigheid, maar veeleer op een cultuur van belangeloos samenwerken aan een project: iedereen draagt zijn steentje bij, zonder dat je je moet afvragen of dat altijd met de beste bedoelingen gebeurt. Volgens Fichter is dit de enige manier om snel en efficiënt Bibliotheek 2.0 op te zetten. "We bouwen iets zonder het in steen neer te poten zoals

²⁶ http://library2.usask.ca/~fichter/blog_on_the_side/2006/04/web-2.html

het moet zijn, of zonder het te sturen in de richting dat we verwachten hoe het zal zijn”, voegt ze er aan toe.

En de uitsmijter is misschien nog het mooiste: “We hebben geen miljoen klanten of gebruikers, we hebben een miljoen deelnemers en co-scheppers.”

4.3 Shirley Duglin Kennedy

Eigenlijk is Shirley Duglin Kennedy minder trendsettend voor Bibliotheek 2.0. Maar aangezien ze een prachtig alfabet voor WEB 2.0²⁷ schreef, dat net zo goed toepasbaar is voor de bibliotheekwereld, wil ik haar hier zeker vermelden.

Shirley Duglin Kennedy werkt halftijds als bibliothecaris op de MacDill Air Force-basis in Tampa en is ook nog halftijds informatiebemiddelaar op de St. Petersburg Times. Bovendien is ze een gekend publicist in een voor vrouwen wel heel bijzonder vakgebied: motorfietsen.

Een vrije vertaling van haar alfabet.

A zoals in Ajax (Asynchronous JavaScript and XML), een combinatie van technologieën die de motor vormen van heel wat interactieve Web 2.0-toepassingen. Het is ook een schoonmaakproduct, maar het is toch leuker om op het web te surfen dan gootstenen schoon te maken, niet?
http://developer.mozilla.org/en/docs/AJA:Getting_Started

B zoals in BitTorrent, een peer-to-peer bestandsdelend protocol dat grote hoeveelheden data probleemloos laat delen. Het is heus niet alleen voor illegale doeleinden bestemd.
www.bittorrent.org

C zoals in Connotea, “free online reference management for all researchers, clinicians and scientists”, met andere woorden social bookmarking voor onderzoekers. Ontwikkeld voor de wetenschappelijke wereld, “weet het alles” over wetenschappelijke tijdschriften en websites.
www.connotea.org

D zoals in del.icio.us, social bookmarking voor de grote massa. Dit is het neusje van de zalm. Ben je een voyeur of wil je gewoon niets missen wat cool/interessant/handig is, haak dan in op de RSS-feed die je op de homepage vindt en je ziet wat mensen op dit eigenste ogenblik zoal bookmarken. del.icio.us behoort tot de Yahoo!-familie, samen met Flickr.
<http://del.icio.us>

E zoals in ePassportPhoto, de internetversie van het pasfotohokje, waar mensen van over de hele wereld gratis pasfoto's kunnen maken, die aan alle vereisten voldoen. Toch blijft enige omzichtigheid geboden!
www.epassportphoto.com

F zoals in Furl. Het is een beetje een online ladenkastje, waar je webpagina's kan opslaan die je interesseren. Ook hier kan je via RSS te weten komen wat de gemeenschap zoal bezighoudt.
www.furl.net

---

²⁷ Web 2.0 Alphabet: Part 1 / Shirley Duglin Kennedy
IN: Information Today .- Vol. 24, Issue 9; p. 17-19

Web 2.0 Alphabet: Part 2 / Shirley Duglin Kennedy
IN: Information Today .- Vol. 24, Issue 10; p. 15-17

G zoals in Google Labs, een zandbak voor alle mogelijke Google-gebaseerde Web 2.0-speeltjes. Niet alle innovaties zijn blijvers, maar hier krijg je een overzicht van degene die het wél gehaald hebben, zoals de online kantoortoepassingen, Google Reader en Google Maps.

<http://labs.google.com>

H zoals in Hikkup, waarmee je vragen kan stellen en anonieme antwoorden krijgen op het vlak van dating, liefde, relaties, vriendschap, stijl en zo van die dingen. Zoals bij vele van dergelijke toepassingen is er een Firefox-extensie verkrijgbaar.

www.hikkup.com

I zoals in ImageGenerator.org, een ongelooflijk grote verzameling links naar tools die je toelaten gratis graphics en clipart te maken zonder software. Maak je eigen koninklijk zegel, Dummies-boekcover, barcode of poststempel. Deze site zou eigenlijk de waarschuwing "tijdverslinder" moeten dragen...

www.imagegenerator.org

J zoals in Joost. Kijk online televisie en sla intussen een praatje met vrienden (of met complete vreemdelingen). Ook hier gaat de tijd sneller voorbij dan je denkt.

<http://joost.com>

K zoals in Keyword Density Checker. Deze site richt zich tot mensen die moeten beslissen welke advertentietrefwoorden ze willen kopen op diverse websites. Uiteraard is het ook een leuk speeltje: tik een URL in en je krijgt een trefwoordenwolk, compleet met densiteitskaart, tabelletje en percentages. Het is makkelijker te gebruiken dan uit te leggen.

www.webconfs.com/keyword-density-checker.php

L zoals in Last.fm. Deze site plooit zich helemaal naar the *wisdom of the crowds*, door eenieders muziekprofiel in te schatten, gepersonaliseerde aanbevelingen te doen, gelijkgestemden met mekaar in contact te brengen, radiostreams aan te bieden. Online luisteren, ja het is cool. Zo cool dat CBS de site enkele maanden geleden opkocht.

www.last.fm

M zoals in meebo, wat staat voor instant messaging, waar je je ook bevindt. Soms kan het immers gebeuren dat je op een plek bent waar de IT-mensen de computers allemaal netjes ingekapseld hebben, waardoor je niets kan installeren. Surf naar meebo en werk er met AIM, Yahoo!, MSN, Google Talk, ICQ of Jabber. Bijzonder handig overigens voor wie vanuit één account met andere IM-diensten wil praten.

www.meebo.com

N zoals in Ning, een dienst met een ietwat vreemde naam, waarmee je in enkele seconden een sociaal netwerk kan opzetten, aanpassen en delen met de rest van de wereld. Hier vind je trouwens het grootste Library 2.0-netwerk.

<http://library20.ning.com>

O zoals in Ourmedia, een community van videoproducers, podcasters en andere mediamakers die mekaar verbazen met hun hoogstandjes of overleg plegen over allerlei technische zaken.

www.ourmedia.com

P zoals in Pandora, waarmee je je eigen online internetradiostation kan creëren. Uiteraard krijg je alleen de muziek te horen die je zelf wil. De gebruikte technologie is gebaseerd op het Music Genome Project, dat een liedje in meer dan 400 kenmerken uiteenrafelt, waardoor het makkelijker is om gelijksoortige muziek te vinden. Jammer genoeg kunnen ze door het grote succes geen nieuwe users van buiten de Verenigde Staten aannemen. Er wordt aan gewerkt.

www.pandora.com

Q zoals in Qwerky, een overzicht van de vreemdste nieuwe Web 2.0-namen. Best leuk is "Mapping Web 2.0", waar je een lijstje krijgt van de populairste toepassingen in de verschillende hoeken van de wereld of één grote kaart waarmee je door Web 2.0 kan navigeren als door de metro van Tokio.

<http://qwerky.stellify.net/>

R zoals in reddit, waar gebruikers links naar content achterlaten en daarna gaan stemmen op die links, zodat de populairste content naar boven bubbelt. Een recente studie door het Project for Excellence in Journalism toonde aan dat wat krantenmakers belangrijk vinden héél anders is dan wat surfers/lezers belangrijk vinden. Deze site levert het bewijs.

<http://reddit.com/>

S zoals in StumbleUpon, een dienst met een downloadbare toolbar, die het internet in kanalen indeelt en zo gericht sites kan aanbieden, gebaseerd op jouw interesses. Niets nieuws onder de zon? Toch wel, want StumbleUpon is zowaar intelligent: je surfgedrag wordt geanalyseerd en getoetst aan dat van andere surfers. Waardoor je suggesties voorgeschoteld krijgt. Twee mogelijkheden: je houdt ervan of je haat het.

<http://www.stumbleupon.com/>

T zoals in Twitter, een wereldwijde community van vrienden en vreemdelingen met één centrale vraag: wat ben je aan het doen? "Antwoord via de telefoon, via IM of hier op het web." Mijn eerste reactie: wie ligt daar nu van wakker wat ik aan het doen ben? Bovendien lijkt het me de ideale manier om mensen continu lastig te vallen...

<http://twitter.com>

U zoals in usability. Het gebruiksgemak is nu eenmaal een van de hoofdkenmerken van Web 2.0-toepassingen. Hoewel er af en toe ook wel eens eentje tussenzit met een leercurve die veel groter is dan het nut van de site zelf. Hou er ook rekening mee dat je je niet al te afhankelijk opstelt van de sites: door een minder geslaagd business plan zijn sommige even snel weer weg als ze gekomen zijn.

V zoals in Vcarious, een nieuwe manier om reisbestemmingen te verkennen. Je kan er reisgidsen lezen die door andere gebruikers geschreven zijn, je eigen foto's of dagboeken achterlaten. Helemaal op en top een basistoepassing van het Web 2.0-principe: gebruikers zelf content laten toevoegen.

<http://www.vcarious.com/>

W zoals in Welk boek moet ik nu lezen? Geef in van welk boek je houdt en de site zal de hele database van lievelingsboeken van de lezers analyseren. Vervolgens krijg je een suggestie over je volgende te lezen boek. Het concept is heel eenvoudig, de toepassing van LibraryThing heeft gelukkig veel meer te bieden.

<http://www.librarything.com/>

X zoals in Xdrive, jouw persoonlijke 5 GB op het internet. Dit is niet alleen een online backup of opslag. Je kan er je content delen met anderen, diashows opzetten, muziek toevoegen. Via downloadbare software – enkel voor Windows-gebruikers – kan je de 5 GB bij Xdrive zelfs als een virtuele externe schijf aan je computer hangen. Boven de 5 GB moet je betalen. Zo betaal je voor 50 GB maandelijks 9,95 dollar.

<http://www.xdrive.com/>

Y zoals in YouTube, natuurlijk, wat van een grappige tijdverslinder doorgroeit is naar een fenomeen dat onze visie op nieuws, politiek en reclame grondig gewijzigd heeft. En toch blijft het een tijdverslinder. En grappig.

www.youtube.com

Z zoals in Zoho, een uitgebreide set van gratis online kantoor- en andere toepassingen. Ziet er allemaal heel goed uit en beslist een alternatief voor Google Docs, zeker voor wie zijn zieltje niet wil verkopen aan Larry en Sergey.

www.zoho.com

4.4 Laura Cohen

Laura Cohen werkt in de bibliotheek van de universiteit van Albany, waar ze onder meer verantwoordelijk is voor de plaatselijke weblog LIBlogs. Ze geeft er niet alleen studenten toegang tot de blog, ze post er zelf ook geregeld berichten. En één van die berichten is zowaar een eigen leven gaan leiden.

A Librarian's 2.0 Manifesto²⁸, gepost op 8 november 2006 maar nog steeds komen er reacties op binnen, is ook écht het handvest geworden van wie zich met Bibliotheek 2.0 bezig houdt. Op YouTube is er zowaar een knappe animatie van gemaakt.

Het manifest bestaat uit 17 geboden, hier in vrije vertaling:

- ✚ Ik zal erkennen dat het universum van de informatiecultuur snel wijzigt en dat bibliotheken positief moeten reageren op deze wijzigingen om middelen en diensten aan te bieden die de gebruikers nodig hebben en willen.
- ✚ Ik zal mezelf op de hoogte brengen van de informatiecultuur van mijn gebruikers en zoeken naar manieren om wat ik leer om te zetten in bibliotheekdiensten.
- ✚ Ik zal mij niet defensief opstellen over mijn bibliotheek, maar zal de toestand duidelijk evalueren en een eerlijke inschatting maken van wat er moet gebeuren.
- ✚ Ik zal actief deelnemen aan de vernieuwing van mijn bibliotheek.
- ✚ Ik zal erkennen dat bibliotheken traag veranderen, en zal met mijn collega's samenwerken om onze reactiesnelheid op veranderingen te bevorderen.
- ✚ Ik zal moedig zijn om nieuwe diensten en nieuwe dienstverleningsmanieren voor te stellen, ook al zullen sommige van mijn collega's weerstand bieden.
- ✚ Ik zal genieten van de opwinding en het plezier van positieve veranderingen en zal dit overbrengen naar collega's en gebruikers.
- ✚ Ik zal afstand doen van vroegere werkwijzen als er een betere manier is om nu dingen te doen, ook al leken die werkwijzen ooit nóg zo goed.
- ✚ Ik zal een experimentele houding aannemen tegenover verandering en bereid zijn fouten te maken.
- ✚ Ik zal niet wachten tot iets perfect is vooraleer ik het loslaat, en ik zal het aanpassen op basis van feedback van gebruikers.
- ✚ Ik zal geen schrik hebben van Google of gelijksoortige diensten, maar zal veeleer gebruik maken van deze diensten om gebruikers van te laten genieten, terwijl ik ook de uitstekende bibliotheekdiensten aanbied die de gebruikers nodig hebben.
- ✚ Ik zal vermijden dat gebruikers dingen zien in bibliotheektermen, maar zal de diensten eerder omvormen zodat ze de voorkeuren en de verwachtingen van de gebruikers weerspiegelen.
- ✚ Ik zal bereid zijn te gaan waar de gebruikers zijn, zowel online als in fysieke plaatsen, om mijn beroep uit te oefenen.
- ✚ Ik zal open websites creëren, waar gebruikers samen met bibliothecarissen inhoud kunnen bijdragen, om hun leerervaring te vergroten en hun gelijken bijstand te bieden.

---

²⁸ A Librarian's 2.0 Manifesto [Electronic Resource] / Laura Cohen. – Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 26/09/2007
URL: http://liblogs.albany.edu/library20/2006/11/a_librarians_20_manifesto.html

- ✚ Ik zal lobbyen voor een open catalogus met gepersonaliseerde, interactieve onderdelen, die gebruikers verwachten in een online informatie-omgeving.
- ✚ Ik zal mijn bibliotheekpersoneel aanmoedigen om te bloggen.
- ✚ Ik zal – door mijn handelingen – de vitale en relevante professionele rol van de bibliothecaris in elk soort te verwachten informatiecultuur waarmaken.

Op het eerste gezicht doet het een beetje middeleeuws aan – dergelijke geloften werden ongetwijfeld afgelegd tegenover Koning Arthur – maar Laura Cohen slaat de spijker op de kop en verdient er een plaatsje bij de Chefs mee.

4.5 Helene Blowers

De naam van Helene Blowers klinkt misschien onbekend, maar eigenlijk ligt zij aan de basis van iets waarvan de helft van de wereld de pluimen op zijn of haar hoed steekt: The 23 Things, of De 23 Dingen. Zij ontwikkelde het oorspronkelijke concept van Learning 2.0, een manier om via zelfstudie in 23 stappen helemaal mee te zijn in de wereld van Web 2.0.

Aangezien zij haar methode onder een Creative Commons-licentie verspreidde, konden anderen daar makkelijk op inpikken om varianten te ontwikkelen, met hier en daar een speciaal accent. En zo ontstond er ook een 23 Dingen voor de (school)bibliotheek.

Gespreid over negen weken worden in totaal 23 posts op een blog geplaatst. Laten we een kijkje nemen bij School Library Learning 2.0²⁹:

Week 1: Kennismaking

1. Lees deze weblog en ontdek waar de cursus over gaat.
2. Ontdek een paar aanwijzingen van levenslange leerlingen en leer je eigen leerproces te koesteren.

Week 2: Blogging

3. Creëer je eigen blog, post een eerste bericht, maak een avatar.
4. Registreer je blog en begin je Learning 2.0-reis.

Week 3: Foto's en beelden

5. Ontdek Flickr en leer alles over deze fotosite.
6. Amuseer je met Flickr en ontdek Flickr-mashups en aanverwante sites.
7. Schrijf een blogpost over iets in verband met technologie, dat je de voorbije week getroffen heeft.

Week 4: RSS en nieuwslezers

8. Leer alles over RSS en maak je eigen Bloglines nieuwslezeraccount.
9. Zoek een paar nuttige bibliotheekblogs en/of nieuwsfeeds.

Week 5: Speelweek

10. Foefel een beetje met een online beeldengenerator.

---

²⁹ The 23 Things [Electronic Resource] / School Library Learning 2.0 .- Tekst .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 27/02/2007
URL: <http://schoollibrarylearning2.blogspot.com>

11. Verken een site van de Web 2.0-prijswinnaarslijst, speel er wat mee en schrijf een blogpost over je bevindingen.
12. Maak je eigen zoekmotor met Rollyo.

Week 6: Tagging, folksonomies en Technorati

13. Leer alles over tagging en verken Del.icio.us.
14. Verken Technorati en ontdek hoe tags bij blogposts werken.
15. Lees enkele overpeinzingen rond Web 2.0, Bibliotheek 2.0 en de toekomst van bibliotheken, en giet je eigen gedachten in een blogpost.

Week 7: Wiki's

16. Leer alles over wiki's en ontdek enkele vernieuwende manieren waarop bibliotheken ze gebruiken.
17. Voeg een artikel toe aan de Learning 2.0 Sandbox-wiki.

Week 8: Online toepassingen en tools

18. Bekijk enkele online kantoortoepassingen (tekstverwerking, rekenblad).
19. Neem een kijkje bij LibraryThing en voeg enkele van jouw favoriete boeken toe.

Week 9: Podcasts, video en downloadbare audio

20. Ontdek YouTube en enkele sites die gebruikers toelaten dingen te uploaden en video's te delen.
21. Podcasts (je hebt geen iPod nodig!).
22. eBooks and Audio eBooks.
23. Vat je bedenkingen rond dit programma samen in je eigen blog.

4.6 Edwin Mijnsbergen

De Zeeuwse Bibliotheek in Middelburg heeft één van de meest actieve 2.0-ers van Nederland in dienst: Edwin Mijnsbergen. Niet alleen is hij een kei in het vakgebied, hij draagt dit ook uit via zijn eigen weblog, door reacties bij collega-bloggers, door artikels in vakbladen, door deelname aan conferenties.

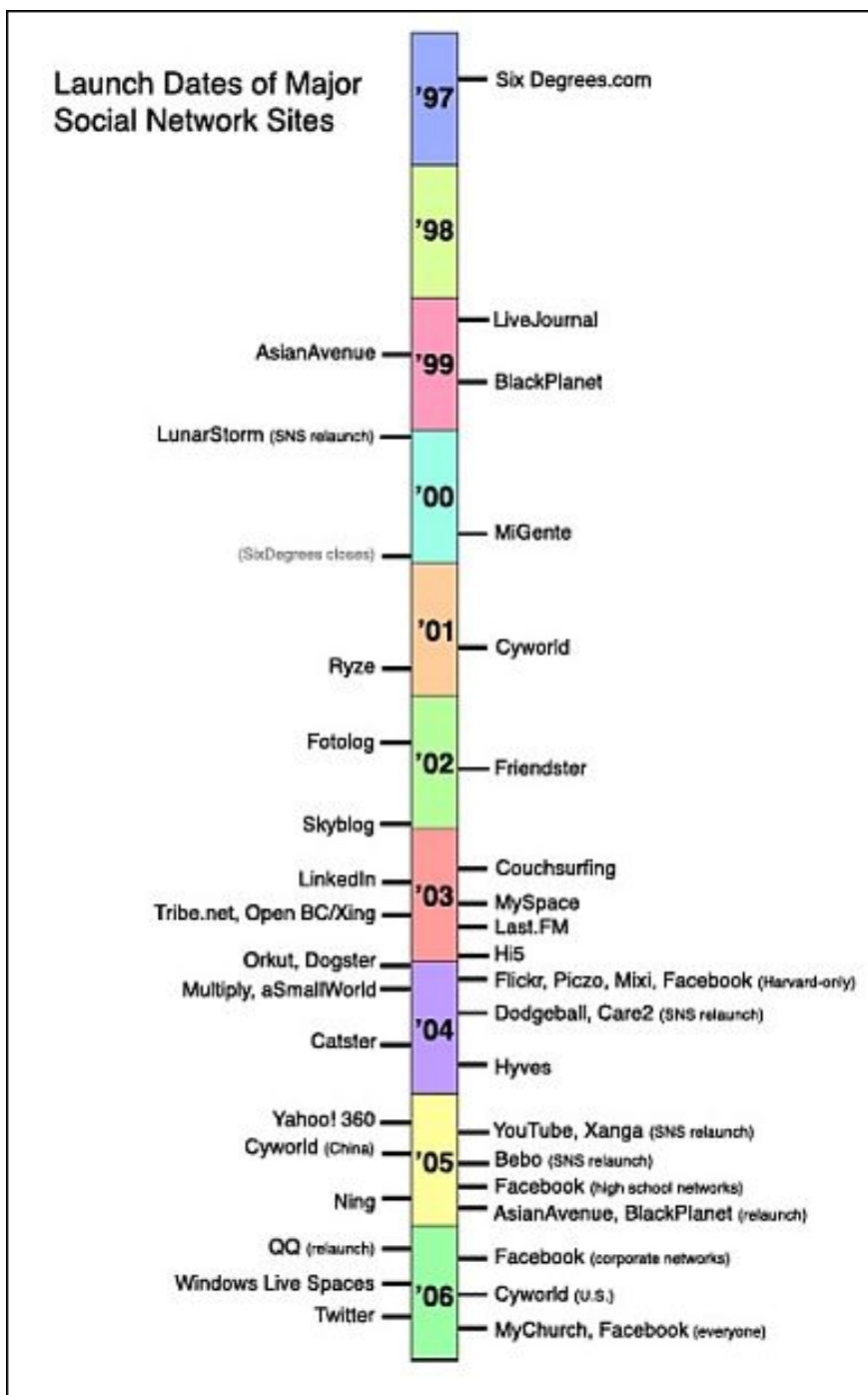
Ook al geeft hij meestal persoonlijke ideeën en standpunten weer, Mijnsbergen houdt vooral alles wat reilt en zeilt in de wereld van Bibliotheek 2.0 in het oog. Zo is hij b.v. de drijvende kracht achter de Nederlandstalige Bibliotheek 2.0-ring bij Ning³⁰.

In één van zijn recente posts stelt Edwin Mijnsbergen volgend schema over sociale netwerksites voor, zoals dat ontwikkeld werd door The Journal of Computer-Mediated Communication³¹.

³⁰ <http://bibliotheek20.ning.com>

³¹ JMC Special Sociale Netwerksites: Definitie, Geschiedenis en Wetenschap [Electronic Resource] / Edwin Mijnsbergen .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 30/11/2007
URL: <http://zbdigitaal.blogspot.com/2007/11/jmc-special-sociale-netwerksites.html>

Geschiedenis van Social Networking Sites, door The Journal of Computer-Mediated Communication

Uiteraard hoort bij het schema een uitgebreid artikel door Danah Boyd en Nicole Ellison, dat volledig te lezen valt via een link op de blog van Edwin Mijsbergen.

Kort gezegd, gaat het erover hoe sociale netwerksites (SNS) steeds meer de aandacht trekken van academische en industriële wetenschappers. Eerst wordt de geschiedenis van de SNS geschetst, daarna wordt er dieper ingegaan op enkele specifieke cases en vooral op wat de toekomst brengen zal.

Misschien gaat dit al iets te ver voor de doorsnee-tweepuntnuller. De bijdragen op de weblog van Edwin Mijsbergen zijn heus niet altijd zo zwaar.

4.7 Johan Mijs

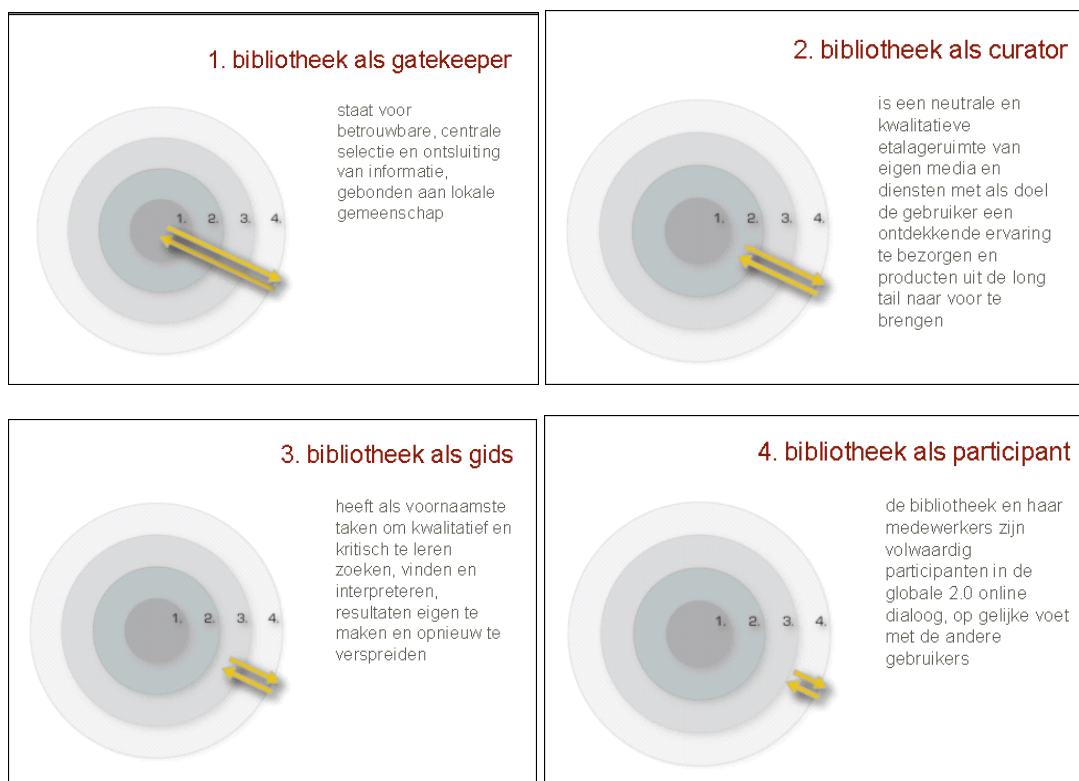
Johan Mijs, projectmanager ICT bij het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB), is tevens de drijvende kracht achter het BIBnet-netwerk. Hij zet de lijnen uit van de digitale bibliotheek en is gefascineerd door audiovisuele media en bijhorende metadata. In het Open Vlacc-project begeleidt hij de opstart van centrale catalografie van muziekdragers voor alle openbare bibliotheken in Vlaanderen. Tegelijk onderzoekt hij nieuwe vormen van beschikbaarheid voor fysieke bibliotheekmaterialen.

Op zijn eigen weblog buigt hij zich vooral over Bibliotheek 2.0. Kennis die hij ook uitdraagt naar conferenties en studiedagen³².

Op de dag van de Literatuureducatie op 13 november 2007 bracht hij een uitgebreide uiteenzetting over Bibliotheek 2.0: hype of trend? Daarin situeert hij de rol van de bibliotheek op vier gebieden: als gatekeeper, als curator, als gids en als participant. Die rollen zitten in concentrische cirkels, waarbij de kerntaak van de bibliotheek – de gatekeeper – helemaal in het midden zit. Naarmate je meer naar buiten gaat, wordt het belang van Bibliotheek 2.0 groter.

Johan Mijs vat dit in de vier volgende schema's:

De rol van de bibliotheek in Bibliotheek 2.0, door Johan Mijs

De bibliothecaris als gatekeeper staat garant voor een betrouwbare, centrale selectie en ontsluiting van informatie, gebonden aan de lokale gemeenschap. Voor de rest houdt hij zich op de vlakte.

³² Dag(en) van de literatuureducatie [Electronic Resource] / Johan Mijs .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 12/11/2007
URL: <http://bibliotheekr.org/2007/11/12/dagen-van-de-literatuureducatie/>

In zijn rol als curator biedt hij een neutrale en kwalitatieve etalageruimte van eigen media en diensten, met als doel de gebruiker een ontdekkende ervaring te bezorgen en producten uit de long tail naar voor te brengen.

De bibliothecaris als gids heeft als voornaamste taken om kwalitatief en kritisch te leren zoeken, vinden en interpreteren, resultaten eigen te maken en opnieuw te verspreiden.

Tot slot is er de meest 2.0-rol van de vier: de bibliotheek als participant. Daarin zijn de bibliotheek en haar medewerkers volwaardige participanten in de globale 2.0 online dialoog, op gelijke voet met de andere gebruikers.

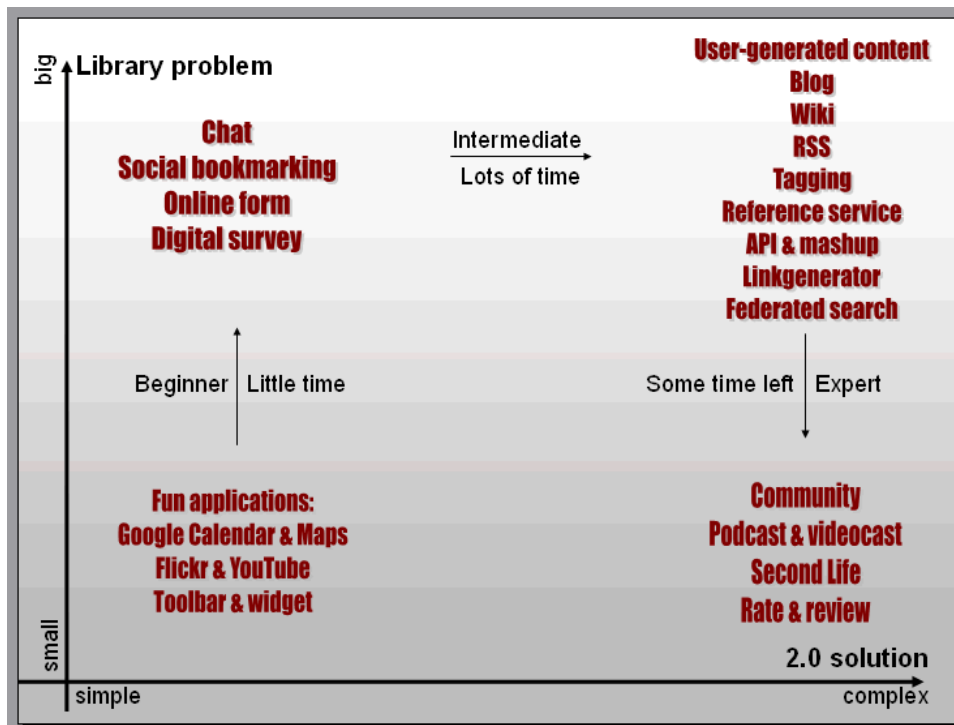
4.8 Eva Simon

Eva Simon is docente aan de Bibliotheekschool in Gent. Momenteel doceert ze inhoudelijke documentbeschrijving, HTML, netwerk- en systeembeheer en bibliotheekautomatisering. Toch gaat haar bezorgdheid vooral uit naar de opensource-beweging en Bibliotheek 2.0, twee onderwerpen die momenteel niet of nauwelijks in de opleiding aan bod komen.

Onder haar alter ego van de Commissaresse ijvert ze op haar weblog veelvuldig voor meer aandacht voor Bibliotheek 2.0 in al zijn vormen in de bibliotheekopleiding. Zij draagt ook steeds meer haar kennis en ervaring uit op binnen- en buitenlandse conferenties en studiedagen.

Op Informatie 2007 – 13 en 14 september – gaf Eva Simon een drukbijgewoonde presentatie rond Bibliotheek 2.0, waarbij vooral onderstaand schema³³ in het oog sprong.

Kleine problemen, moeilijke oplossingen? – door Eva Simon

³³ Het schema [Electronic Resource] / De Commissaresse [Eva Simon] .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 01/10/2007
URL: <http://www.commissaresse.be/?p=72>

De Y-as geeft de grootte van het bibliotheekprobleem weer. Op de X-as komt de 2.0 oplossing, gaande van eenvoudig naar complex. Zo krijg je vier onderverdelingen: eenvoudige oplossingen voor kleine problemen, eenvoudige oplossingen voor grote problemen, complexe oplossingen voor grote problemen en complexe oplossingen voor kleine problemen. De pijlen suggereren het ideale pad dat een bibliotheek kan volgen, als ze van 1.0 naar 2.0 wenst te gaan. Bepalend daarbij is de beschikbare tijd: het vraagt nauwelijks tijd om de kleine eenvoudige problemen links onder op te lossen. Iets meer tijd vraagt het om linksboven aan te pakken, rechtsboven vraagt al veel tijd en toch ook een meer dan gemiddelde kennis. Rechtsonder is echt voor als je véél tijd over hebt en bovendien ook niet over pakken expertise beschikt.

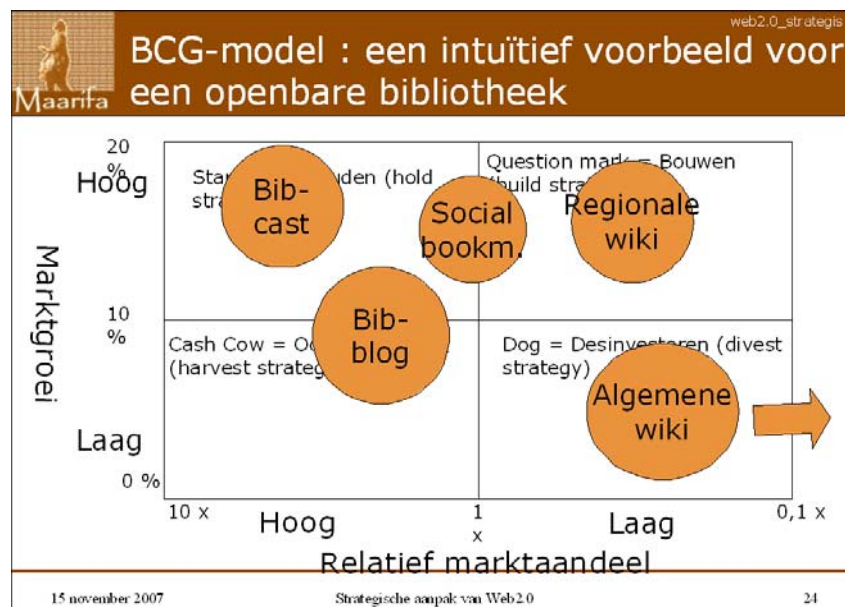
Dat een schema eigenlijk nooit af is – zegt Laura Cohen dat niet ook in haar Manifesto? – bewijst Eva Simon door intussen haar eigen theorie bij te sturen. Uit reacties van en gesprekken met 2.0-bewuste bibliothecarissen blijkt immers, dat Community, Podcast & Videocast en Rate & Review misschien wel uit het kwadrant rechtsonder naar het kwadrant rechtsboven moeten verhuizen. Enkel Second Life blijft daar dan nog zweven, hoewel de Commissaresse misschien ook dat een trapje hoger wil schuiven.

4.9 Jan Van Hee

Ook Jan Van Hee is docent aan de Bibliotheekschool in Gent, hoewel hij dit momenteel wat wil afbouwen ten voordele van zijn eigen consultancykantoor Maarifa, waar je terecht kan met al je vragen rond management, technologie en informatie.

Via zijn weblog licht Van Hee zijn theorieën toe, theorieën die hij ook geregeld in binnen- en buitenland voorstelt op studiedagen en conferenties.

Dat hij daarbij meer aandacht heeft voor de strategisch-organisatorische aspecten van Bibliotheek 2.0 vloeit voort uit zijn expertise op het vlak van kennismangement. Op de jaardag van de Nederlandse vakvereniging NVB gaf hij een uiteenzetting over *Structuur in de chaos: strategische aanpak van Web 2.0*³⁴. Daaruit komt volgende afbeelding:

BCG-model voor een openbare bibliotheek, door Jan Van Hee

³⁴ Een strategische visie op web2.0 [Electronic Resource] / Jan Van Hee .- Datum laatste bezoek: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 27/11/2007
URL: <http://informatiebeheer.blogspot.com/2007/11/een-strategische-visie-op-web20.html>

Het basisschema werd opgesteld door The Boston Consulting Group: op de X-as staat het relatief marktaandeel, op de Y-as de marktgroei. Het kwadraat linksonder – hoog aandeel, lage groei – wordt de *cash cow* genoemd. Daar moet je zoveel mogelijk oogsten. Linksboven – hoog aandeel, grote groei – is een *star*: die moet je vasthouden. Rechtsboven – laag aandeel, grote groei – is een *question mark*: er moet dringend aan gewerkt worden. Rechtsonder – laag aandeel, lage groei – is een *dog*: die moet zo snel mogelijk afgestoten worden door te desinvesteren.

In zijn Bibliotheek 2.0-schema, plaatst Jan Van Hee de bibblog op de grens van *cash cow* en *star*: blijkbaar brengt dat nu al veel op zonder al te veel inspanning, terwijl het ook nog veel potentieel heeft.

Bibcast is iets om zorg voor te dragen, als *star* gaan we daar nog van horen. Dat geldt ook voor social bookmarking, hoewel daar toch enigszins vraagtekens bij geplaatst worden. Helemaal dikke vraagtekens – en dus letterlijk een *question mark* – staan bij de regionale wiki. Is daar echt nood aan? En zoja, welke strategie gaan we hanteren om dat goed aan te pakken? Een algemene wiki staat duidelijk bij de *dogs*: zo snel mogelijk afvoeren, dus, dit is geen taak voor de bibliotheek.

5 Besluiten

De bibliotheekwereld wereldwijd – en in het bijzonder in Vlaanderen – ligt nog niet echt wakker van Bibliotheek 2.0 en al zijn mogelijke toepassingen. Terwijl wij ons hier nog druk maken over de al dan niet vervanging van SISO door ZIZO voor Volwassenen, biedt Bibliotheek 2.0 met de folksonomy een veel nuttiger en bruikbaar alternatief. Alleen zit het niet ingebakken in de beroeps cultuur van de bibliothecaris om het streng afgelijnde patroon te lossen en een stap in “het ongewisse” te zetten, zoals velen dat ervaren.

Misschien is hier een belangrijke bewustmakingsrol weggelegd voor het bibliotheekonderwijs? Op voorwaarde natuurlijk dat daar het heilige vuur wél brandt, waar ik door mijn persoonlijke ervaringen als student op het elektronische leerplatform van de Bibliotheekschool niet zo van overtuigd ben. Er zijn uiteraard wel de voortrekkers, maar die zijn zeker nog in de minderheid. Bovendien is het bibliotheekonderwijs – ingegeven door een aantal ministeriële beslissingen – momenteel een beetje op zoek naar zichzelf.

Nu geef ik eerlijk toe dat het voor vele bibliotheken niet zo'n eenvoudige stap is om meteen voor Bibliotheek 2.0 te kiezen. Als ze al een website hebben, dan heeft die dikwijls niet meer dan de functionaliteit van een reclamefolder: statische informatie, totaal geen interactiviteit. Als een dergelijke bibliotheek alsnog besluit om zich op een degelijke manier op het web te profileren, zou ik hem de raad geven meteen een héél grote sprong te maken en Bibliotheek 2.0 te adopteren. Hoewel, een héél grote sprong. Eigenlijk is het eenvoudiger om één, twee of meer van de tools van Bibliotheek 2.0 te gebruiken dan een interactieve site uit te werken volgens het oude model.

Nu we het toch over die tools hebben. Wat zijn nu eigenlijk de zaken die een openbare bibliotheek móét hebben – de *must-haves* – en wat zijn de zaken die er best bij mogen komen – de *nice-to-haves*? En zijn er ook *must-not-haves*? Ik ben er mij heel goed van bewust dat elke bibliotheek zijn eigen noden heeft, maar waag mij toch aan een overzicht.

Blogs: Wie met zijn bib in Bibliotheek 2.0 wil stappen, kan eigenlijk niet zonder blog. Het is een eenvoudig stukje technologie, levert snel resultaat en biedt heel wat mogelijkheden.

RSS: Een bibliotheek moet maar RSS aanbieden als hij ook content aan te bieden heeft. In combinatie met een blog is het een ideaal instrument om mensen naar de site te halen. Anderzijds kan de bib er ook gebruik van maken om content van derden op de site te brengen. Het personeel kan RSS gebruiken om bij te blijven op het vakgebied.

Wiki's: Een wiki levert een grote betrokkenheid van de gebruikers op, op voorwaarde dat de onderwerpen voldoende aanspreken en er voldoende kritische massa is.

Online communities: Door blogs of wiki's ontstaat automatisch een online community van de bibliotheek. Ik vind het geen taak van de bib om daar extra inspanningen voor te leveren. Wel is de aanwezigheid van de bib in bestaande communities wenselijk. Bovendien is het ook handig om pakweg foto's van een bibliotheekactiviteit via Flickr aan te bieden.

Social networking: Hetzelfde geldt voor social networking: het is niet de taak van de bibliotheek om zo iets op te zetten. Aanwezigheid is wel een pluspunt.

Social bookmarking: Voor het bibliotheekpersoneel heel nuttig, ook voor de bibliotheekgebruiker. Maar de bibliotheek zelf speelt daar niet meer dan een bemiddelende rol in.

Instant messaging: Online referencing kan een grote troef voor de bibliotheek worden, maar dan moeten wel enkele voorwaarden vervuld zijn: je hebt *dedicated* personeel nodig, dat bovendien bijzonder goed opgeleid moet zijn.

Mobiele revolutie: Het is een leuke bonus als je de bibliotheekcontent ook via andere kanalen dan het web aan kan bieden. Toch lijkt dit me niet de grootste prioriteit.

Podcasting: Een niet al te ingewikkeld stukje technologie, dat zeker via partners in mekaar gebokst kan worden. Doen!

Screencasting & vodcasting: Screencasting lijkt me niet onmiddellijk een prioriteit, ook al omdat je er speciale (betalende) software voor nodig hebt. Voor vodcasting geldt dezelfde redenering als bij podcasting: zoek een partner en doe het gewoon!

Gaming: Gaming aanbieden en zo jongeren naar de bibliotheek lokken, om hen dan boeken te doen lezen. Het lijkt me een maatschappelijk bijzonder zware opgave. Probeer het eens door games in de collectie te stoppen. Maar dat is wel vrij duur.

Elektronische leeromgeving: Ideaal voor wie een totaaloplossing wil. Dit is immers een combinatie van vele andere tools uit dit lijstje. Toch even opletten: het beheer is niet eenvoudig als je een paar duizend gebruikers hebt.

Second Life: Speelgoed. En dat is geen behoudsgezinde reactie. Alleen is Second Life technologisch niet geschikt om de bibliotheek een vooruitstrevend imago aan te meten: de mogelijkheden zijn er (nog) bijzonder beperkt.

Even terug naar de inleiding en het beeld van de bibliotheek als restaurant. Niet elke kok is te vinden voor moleculair koken, ook niet elke restaurantbezoeker wil er zijn (dure) geld aan geven. Met de recente erkenning door de Guide Michelin komt daar een kentering in, bij beide partijen. Misschien moeten de "profeten" van Bibliotheek 2.0 zich minder druk maken in de non-believers en vooral diegenen in de kijker zetten die het volgens hen wél goed doen?

6 Literatuurlijst³⁵

A

Web 2.0, Library 2.0 and Librarian 2.0: Preparing for the 2.0 World [Electronic Resource] / Stephen Abram
IN: OneSource, Monthly e-Newsletter for the Worldwide SirsiDynix Community .- Volume 2 (2006), Issue 1

Virtuelle Cliquenbildung: "Kennen wir uns nicht irgendwoher?" / Titus Amu
IN: Süddeutsche Zeitung .- 03/04/2007

The Long Tail [Electronic Resource] / Chris Anderson .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 10/2004

URL: <http://www.wired.com/wired/archive/12.10/tail.html>

B

L'Aventure Internet / Mattea Battaglia
IN: Le Monde 2 .- Samedi 17 novembre; p. 69-77

Get a Second Life: Library Services in a Virtual World [Electronic Resource] / Lori Bell; Tom Peters; Kelly Czarniecki; Matt Gullett .- Datum laatste controle: 30/11/2007

URL: http://www.infotoday.com/cil2007/presentations/D303_Bell_Peters_Gullett_Czarniecki.pps

Powerpoint-presentatie op Computers in Libraries 2007, 15-17/04/07

Who's on Third in Second Life? / Lori Bell; Kitty Pope; Tom Peters; Barbara Galik
IN: Online .- Vol. 31 (2007), No 4; p. 14-18

The Geek Librarian [Electronic Resource] / Bonaria Biancu .- Datum laatste controle: 04/12/2007 .- Datum laatste mutatie: 21/11/2007

URL: <http://bonariabiancu.wordpress.com/>

Dynamic Instructional Content: Library 2.0 on a budget [Electronic Resource] / Chad F. Boeninger .- Datum laatste controle: 30/11/2007

URL: http://www.infotoday.com/cil2007/presentations/C202_Boeninger.pps

Powerpoint-presentatie op Computers in Libraries 2007, 15-17/04/07

Tariq Krim: Le nouveau gourou du Web / Nathalie Brafman
IN: Le Monde .- Jeudi 17 mai 2007; p. 18

C

Library 2.0: A guide to Participatory Library Service / Michael E. Casey and Laura C. Savastinuk .- Medford (NJ) : Information Today, 2007 .- 172 p.
ISBN 978-1-57387-297-3

Library 2.0, Service for the next-generation library / Michael E. Casey and Laura C. Savastinuk
IN: Library Journal .- 01/09/06

Library Crunch [Electronic Resource] / Michael E. Casey .- Weblog .- Datum laatste controle 06/12/2007 .- Datum laatste mutatie: 28/11/2007

URL: <http://www.librarycrunch.com/>

---

³⁵ De lijst werd gesorteerd op naam van de (eerste) auteur, in tweede instantie op titel.

Do libraries matter? The rise of Library 2.0 [Electronic Resource] / Ken Chad and Paul Miller .- Tekst .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 11/2005
URL: http://www.talis.com/applications/downloads/white_papers/DoLibrariesMatter.pdf

Library 2.0 / Ken Chad
IN: Public Library Journal .- Winter 05; p. 11-12

A Librarian's 2.0 Manifesto [Electronic Resource] / Laura Cohen. – Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 26/09/2007
URL: http://liblogs.albany.edu/library20/2006/11/a_librarians_20_manifesto.html

Building a Library Web Site and the Pillars of Web 2.0 / Karen A. Coombs
IN: InfoToday .- Vol. 27 (2007), No. 1

D

Bibliothek 2.0: Die Zukunft der Bibliothek? [Electronic Resource] / Patrick Danowski; Lambert Heller .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 13/11/2006
URL: http://eprints.rclis.org/archive/00007618/01/Heller_Danowski_Bibliothek_2.pdf

Libraries and The Long Tail: Some Thoughts about Libraries in a Network Age / Lorcan Dempsey
IN: D-Lib Magazine .- Volume 12 (2006), Number 4

Virtuelle Nachbarschaftshilfe: Sie sind gewarnt worden / Thorsten Denkler
IN: Süddeutsche Zeitung .- 07/05/2007

Web 2.0 [Electronic Resource] / Martijn de Waal .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 14/12/2006
URL: http://weblog.mediastudies.nl/wiki/index.php?title=Web_2.0

E

Van intellectuele woestijn naar vruchtbare grond / Henk Ellerman
IN: Informatie Professional .- Jrg. 2007, Nr. 09; p. 20-21

F

Social software in libraries: Building collaboration, communication and community online / Meredith G. Farkas .- Medford (NJ) : Information Today, 2007 .- 320 p.
ISBN 978-1-57387-275-1

How Social Is Your Web Site? Top Five Tips for Social Media Optimization / Darlene Fichter
IN: Online .- Vol. 31 (2007), No 3; p. 57-60

Web 2.0, Library 2.0 and Radical Trust: A First Take [Electronic Resource] / Darlene Fichter .- Datum laatste controle: 03/12/2007 .- Datum laatste mutatie: 02/04/2006
URL: http://library2.usask.ca/~fichter/blog_on_the_side/2006/04/web-2.html

Chancen und Risiken der Bibliothek 2.0: Vom Bestandsnutzer zum Bestandsmitgestalter / Friedrich Figge; Katrin Kropf
IN: Bibliotheksdienst .- 41. Jg. (2007), H.2

Le Web 2.0, un monde du gratuit qui vaut de l'or / Stéphane Foucart; Cécile Ducourtieux; Antoine Reverchon
IN: Le Monde Economie .- Mardi 27 novembre 2007; p. I-III

G

Build a network, not a destination [Electronic Resource] / Rich Gordon .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 03/05/07
URL: <http://www.readership.org/blog2/2007/04/build-network-not-destination.html>

Folksonomies, Tidying up Tags? / Marieke Guy and Emma Tonkin
IN: D-Lib Magazine .- Volume 12 (2006), Number 1

H

Toward Academic Library 2.0: Development and Application of a Library 2.0 Methodology [Electronic Resource] / Michael Habib .- Tekst .- Datum laatste controle: 06/12/2007 .- Datum laatste mutatie: 17/11/2006
URL: <http://etd.ils.unc.edu/dspace/bitstream/1901/356/1/michaelhabib.pdf>

Journey to Library 2.0 / Robin Hastings
IN: Library Journal .- Jaargang 2007, Issue 7

Web 2.0 en Openbare Bibliotheken / Sakia Hoogendoorn .- Den Haag : Hogeschool InHolland, 2007 .- 65 p.; 30 cm
Scriptie Informatiedienstverlening en -management

K

Gegenwart, Zukunft und Ende der Bibliothekswissenschaft [Electronic Resource] / Ben Kaden .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 03/04/2007
URL: <http://edoc.hu-berlin.de/miscellanies/vom-27533/29/PDF/29.pdf>

Neue Mitmachzeitung im Netz: Mit wenig Leuten Möglichst viel stemmen / Christoph Kappes
IN: Süddeutsche Zeitung .- 10/04/2007

Web 2.0 Alphabet: Part 1 / Shirley Duglin Kennedy
IN: Information Today .- Vol. 24, Issue 9; p. 17-19

Web 2.0 Alphabet: Part 2 / Shirley Duglin Kennedy
IN: Information Today .- Vol. 24, Issue 10; p. 15-17

Setting up the New Stuff, Planning and Implementing Library 2.0 [Electronic Resource] / David Lee King .- Datum laatste controle: 30/11/2007
URL: <http://www.davidleeking.com/pdf/planning20.pdf>
Powerpoint-presentatie op Computers in Libraries 2007, 15-17/04/07

Cultuur 2.0 Conference, een verslag [Electronic Resource] / Published by kjmollema .- Tekst .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 01/06/2007
URL: <http://www.idmdenhaag.nl/wordpress/?p=28>

Kunnen bibliotheken een staart maken? / Jan Klerk
IN: Informatie-Professional .- Jrg. 2007, Nr. 04; p. 20-23

L

The user is the content / Ann Laenen
Discussion paper voor Mind Europe V, Antwerpen 26-27/04/2007
URL: <http://www.chipsvzw.be/mom/public.php>

M

Library 2.0 Theory: Web 2.0 and Its Implications for Libraries / Jack M. Maness
IN: Webology .- Volume 3 (2006), Number 2

JMC Special Sociale Netwerksites: Definitie, Geschiedenis en Wetenschap [Electronic Resource] / Edwin Mijsbergen .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 30/11/2007
URL: <http://zbdigitaal.blogspot.com/2007/11/jmc-special-sociale-netwerksites.html>

Virtuele proeftuin voor informatieprofessionals / Edwin Mijsbergen
IN: Informatie-Professional .- Jrg. 2007, Nr. 05; p. 14-19

Dag(en) van de literatuureducatie [Electronic Resource] / Johan Mijs .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 12/11/2007
URL: <http://bibliotheekr.org/2007/11/12/dagen-van-de-literatuureducatie/>

Coming Together around Library 2.0 / Paul Miller
IN: D-Lib Magazine .- Volume 12 (2006), Number 4

Introducing the Library 2.0 Gang [Electronic Resource] / Paul Miller .- Tekst .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 20/02/2006
URL: http://talk.talis.com/archives/2006/02/introducing_the.html

Library 2.0: The Challenge of Disruptive Innovation [Electronic Resource] / Paul Miller .- Tekst .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 02/2006
URL: http://www.talis.com/resources/documents/447_Library_2_prf1.pdf

The Web 2.0 Challenge to Libraries [Electronic Resource] / Paul Miller .- Tekst .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 25/03/2006
URL: <http://www.librarywebchic.net/wordpress/2006/03/25/the-web-20-challenge-to-libraries/>
Powerpoint-presentatie op Computers in Libraries conferentie, 22-24/03/2006

What happens when we mash the library? / Paul Miller
IN: Ariadne .- January 2007, Issue 50

N

The Horizon Report 2007 Edition [Electronic Resource] / a collaboration between The New Media Consortium and the Educause Learning Programme .- Datum laatste controle: 30/11/2007
URL: http://www.nmc.org/pdf/2007_Horizon_Report.pdf

O

EUSIDIC Explores Web 2.0 and Library 2.0 / Marydee Ojala
IN: Information Today .- Vol. 24 (2007), Issue 6; p. 30-31

What is Web 2.0? Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software [Electronic Resource] / Tim O'Reilly .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 30/09/2005
URL: <http://www.oreilynet.com/lpt/a/6228>

P

De nieuwe goudkoorts: de tweede internetrevolutie / Frederic Petitjean; Jan Debackere; Peter Vantghem
IN: De Standaard Weekend .- Zaterdag 23, zondag 24 en maandag 25 december; p. 4-8

Der Bürger als Journalist / Nikolaus Piper
IN: Süddeutsche Zeitung .- 14/05/2007

Konkurrenz zu Wikipedia: Mehr Kontrolle, keine Anonymität / Nikolaus Piper
IN: Süddeutsche Zeitung .- 18/03/2007

R

The Five Laws of Library Science / Shiyali Ramamrita Ranganathan .- London: Edward Goldston, 1931

“Internet is ein riesiger Marktplatz”: Ausrüster der Goldgräber / Thorsten Riedl
IN: Süddeutsche Zeitung .- 12/03/2007

Library 2.0: Building communities, connections & strategies [Electronic Resource] / Ken Roberts .- Datum laatste controle: 30/11/2007
URL: http://www.infotoday.com/cil2007/presentations/C101_Roberts.pps
Powerpoint-presentatie op Computers in Libraries 2007, 15-17/04/07

S

Blogging and RSS: A librarian's guide / Michael P. Sauers .- Medford (NJ) : Information Today, 2006 .- 272 p.
ISBN 978-1-57387-268-3

Amazing library site for teens: My own café [Electronic Resource] / Aaron Schmidt .- Tekst .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 07/08/2006
URL: <http://www.walkingpaper.org/330>

Auf den Spuren von Youtube und Myspace / Holger Schmidt
IN: Frankfurter Allgemeine Zeitung .- Dienstag, 10. April 2007; Seite 23

The 23 Things [Electronic Resource] / School Library Learning 2.0 .- Tekst .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 27/02/2007
URL: <http://schoollibrarylearning2.blogspot.com>

Het schema [Electronic Resource] / De Commissaresse [Eva Simon] .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 01/10/2007
URL: <http://www.commissaresse.be/?p=72>

Wikipédia, ni coupable, ni responsable / Robert Solé
IN: Le Monde .- Samedi 3 novembre 2007; p. 3

Free Finds for Frugal Libraries / Michael Stephens and Rachel Singer Gordon
IN: Computers in Libraries .- Vol. 26 (2006), No. 3; p. 45

Library 2.0 Reading List [Electronic Resource] / by Library 20 [Michael Stephens & Jenny Levine].- Tekst .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: onbekend
URL: <http://www.squidoo.com/library20>

Web 2.0 & Libraries: Best practices for social software / by Michael Stephens .- Chicago : American Library Association, 2006 .- 68 p.

The Future of Librarians in the Workforce: Report from the Business Libraries Panel [Electronic Resource] / Julie Stich, David Shumaker .- Datum laatste controle: 30/11/2007
URL: http://libraryworkforce.org/tiki-download_file.php?fileID=79
Powerpoint-presentatie SLA Annual Conference, 14/06/06

T

The IT manager's guide to social computing [Electronic Resource] / David Tebbutt .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 21/07/2006
URL: http://www.theregister.co.uk/2006/07/21/it_managers_guide_to_social_computing/

Because the Internet is NOT a library... the guided inquiry process [Electronic Resource] / Ross Todd; Carol Gordon; Pam Chesky; LaDawna Harrington .- Datum laatste controle: 30/11/2007

URL: http://www.infotoday.com/cil2007/presentations/S103_Gordon_Todd_Chesky_Harrington.pps
Powerpoint-presentatie op Computers in Libraries 2007, 15-17/04/07

The Web Library: Building a world class personal library with free web resources / By Nicholas G. Tomaiuolo .- Medford (NJ) : Information Today, 2004 .- 408 p.
ISBN 0-910965-67-6

V

De digitale bibliotheek / Redactie Bart van der Meij en Kees Westerkamp .- Rotterdam : Essentials, 2007 .- 192 p.
ISBN 978-90-77252-05-5

The Wisdom of Crows / Bart van der Meij
IN: Intellectueel Kapitaal .- Zesde jaargang (2007), Nr. 2; p. 14-16

Een strategische visie op web2.0 [Electronic Resource] / Jan Van Hee .- Datum laatste bezoek: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 27/11/2007
URL: <http://informatiebeheer.blogspot.com/2007/11/een-strategische-visie-op-web20.html>

Publieke ontsluiting van erfgoed: (on)zin van folksonomies voor de culturele sector / Seth van Hooland
Verslag Workshop Folksonomies and the Semantic Web, Brussel, 27/03/2007

Ontwikkelt Web 2.0/sociale software zich ook bij ons tot (serius) massamedium? Een overzicht [Electronic Resource] / Theo van Stegeren .- Datum laatste controle: 30/11/2007 .- Datum laatste mutatie: 17/10/2006
URL: <http://www.denieuwereporter.nl/?p=611>

Cyberhoods (1): Zet je foto's op het Net / Agnes Verwey
IN: De Standaard .- Maandag 2 januari 2007; p. 16

Cyberhoods (2): Iedereen kan een stripfiguurtje zijn / Agnes Verwey
IN: De Standaard .- Dinsdag 3 januari 2007; p. 20

Cyberhoods (3): Deviant Art is de MTV van de kunst / Agnes Verwey
IN: De Standaard .- Woensdag 04/01/2007; p. 20

Cyberhoods (4): Surfen naar meningen / Agnes Verwey
IN: De Standaard .- Donderdag 5 januari 2007; p. 20

Cyberhoods (5): Zweeds downloaden / Agnes Verwey
IN: De Standaard .- Vrijdag 6 januari 2007; p. 24

Cyberhoods (6): De aantrekkingskracht van amateurs / Agnes Verwey
IN: De Standaard .- Zaterdag 7 en zondag 8 januari 2007; p. 38

W

Bubble 2.0? / Richard Waters
IN: The Financial Times .- Tuesday May 1 2007; p. 7

Internal Wikis for Procedures and Training / Anne Welsh
IN: Online .- Vol. 31 (2007), No. 6; p. 26-29

Van Long Tail tot Second Life : Bibliotheek 2.0 als wissel op de toekomst / Denis De Bruyne .- Gent :
Graduaat Bibliotheekwezen en Documentaire Informatiekunde, 2008 .- 57 p.; 30 cm
Eindwerk Bibliotheekschool Gent
Trefwoorden: Bibliotheek 2.0, blogging, wiki, RSS, social software, bibliotheekschool, Library 2.0

Bibliotheek 2.0 – een concept dat drijft op onder andere blogs, wiki's, RSS, social bookmarking – kan het bibliotheekwezen een nieuwe toekomst bezorgen. Zijn de bibliothecarissen er klaar voor? Zijn de bibliotheekgebruikers, die een grotere medezeggenschap krijgen, er klaar voor? Is het iets voor onmiddellijk of voor veel later? Enkele vragen waar dit eindwerk een antwoord op probeert te geven.

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 2.0 Belgium License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.0/be/deed.nl> or send a letter to Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.

De gebruiker mag:

het werk kopiëren, verspreiden en doorgeven

Remixen - afgeleide werken maken

Onder de volgende voorwaarden:

Naamsvermelding. De gebruiker dient bij het werk de door de maker of de licentiegever aangegeven naam te vermelden (maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat zij daarmee instemmen met uw werk of uw gebruik van het werk).

Niet-commercieel. De gebruiker mag het werk niet voor commerciële doeleinden gebruiken.

Gelijk delen. Indien de gebruiker het werk bewerkt kan het daaruit ontstane werk uitsluitend krachtens dezelfde licentie als de onderhavige licentie of een gelijksoortige licentie worden verspreid.

- ◆ Bij hergebruik of verspreiding dient de gebruiker de licentievoorwaarden van dit werk kenbaar te maken aan derden. De beste manier om dit te doen is door middel van een link naar deze webpagina.
- ◆ De gebruiker mag afstand doen van een of meerdere van deze voorwaarden met voorafgaande toestemming van de rechthebbende.
- ◆ Niets in deze licentie strekt ertoe afbreuk te doen aan de morele rechten van de auteur, of deze te beperken.